Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
History of Prakrit Language (230119101)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ——— आगम ग्रंथांची भाषा शौरसेनी आहे.
अ) श्वेतांबर ब) तेरापंथी
क) दिगंबर ड) स्थानकवासी

२) प्राकृत भाषेत ——— वर्गीकरण तीन प्रकारे केले जाते.
अ) स्वरांचे ब) शब्दांचे
क) व्यंजनांचे ड) अनुनासिकाचे

३) ——— ही भाषा नैसर्गिक व नियमाने लवचिक आहे.
अ) प्राकृत ब) इंग्रजी
क) हिंदी ड) गुजराती

४) ——— भाषा म्हणजे प्राकृत भाषेवर संस्कार करून निर्माण झालेली भाषा होय.
अ) चिनी ब) नेपाळी
क) इंग्रजी ड) संस्कृत

५) वैदिक संस्कृत च्या पूर्वी असलेली भाषा ——— होय.
अ) मराठी ब) प्राकृत
क) हिंदी ड) अपभ्रंश

६) प्राकृत ही ——— परिवाराची भाषा आहे.
अ) युरोपीय ब) द्रविड
क) भारतीय आर्य ड) सेमेटिक

७) मराठी भाषेची उत्पत्ती ——— प्राकृत मधून झाली.
अ) महाराष्ट्री ब) मागधी
क) पाली ड) संस्कृत

८) शौरसेनी प्राकृतास ––– क्षेत्राची भाषा मानले गेले आहे.
   अ) मथुराजनपद ब) बुंदेलजनपद
   क) मगधजनपद ड) गुजरातजनपद

९) भगवान महावीरांचा काळ इ. स. पूर्व ––– शतक आहे.
   अ) चौथे ब) सहावे
   क) पाचवे ड) सातवे

१०) ––– भाषेस प्रारंभीची भाषा मानली जाते.
   अ) संस्कृत ब) छांदस
   क) प्राकृत ड) अपभ्रंश

११) चीन व तुर्कस्तान प्रदेशात प्राप्त अशोक यांच्या शिलालेखाची भाषा ––– आहे.
   अ) पैशाची ब) बन्टू
   क) निया ड) शौरसेनी

१२) मराठी भाषेचा विकास या ––– प्राकृत भाषेतून झाला आहे.
   अ) पाली ब) महाराष्ट्री
   क) मागधी ड) शौरसेनी

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही चार) १२

१) अश्वघोषांच्या नाटकातील प्राकृत चे संक्षिप्त वर्णन करा.
२) नाटक साहित्यातील प्राकृत.
३) शिलालेखी प्राकृत
४) पैशाची प्राकृत
५) निया प्राकृत
६) तत्सम शब्द

प्र.३ थोडक्यात उत्तर द्या. (कोणतेही दोन) १२

१) अपभ्रंश प्राकृत ची माहिती व वैशिष्टये लिहा.
२) प्रथमयुगीन प्राकृतातील आर्ष प्राकृतासंबंधी माहिती द्या.
३) मध्ययुगीन भारतीय आर्य भाषाकाळ यासंबंधी माहिती लिहा.
४) अर्धमागधी आगमाची माहिती द्या.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) प्राकृत भाषेच्या विकासाचे टप्पे यांची चर्चा करा.
२) प्राकृत भाषेचा विकास व शौरसेनी आगामांची माहिती द्या.

प्र.५ सविस्तर उत्तर द्या. १२

प्राकृत भाषेच्या प्रारंभापासून ते आधुनिक काळापर्यंतच्या विकासाची माहिती द्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Ardhamagdhi Aagam (230119102)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. १२

१) तीर्थंकर सर्वज्ञ वाणी ज्या ग्रंथामध्ये आहे त्यास ––– म्हणतात.
अ) पिटक ब) ग्रंथ
क) आगम ड) महाग्रंथ

२) ––– हे प्रथम मूलसूत्र आहे.
अ) उत्तराध्ययन ब) पिंडनिर्युक्ती
क) दशवैकालिक ड) समवाय

३) भ. महावीर यांनी सामान्य जनांसाठी ––– भाषेत उपदेश दिला.
अ) नागरी ब) संस्कृत
क) प्राकृत ड) पाली

४) पिंडनिर्युक्ति मध्ये ––– गाथा आहेत.
अ) ७०० ब) ७१०
क) ६७१ ड) ४७९

५) लोकविचयमध्ये संसाराचे मूळ ––– सांगितले आहे.
अ) अंतरंग क्रिया ब) बहिरंग क्रिया
क) आसक्ति ड) अनासक्ति

६) सम्राट खाखेल यांच्या काळात ––– वाचना झाली.
अ) प्रथम ब) द्वितीय
क) तृतीय ड) चतुर्थ

७) प्रश्न उत्तर विवेचन असलेल्या १० व्या अंगास ––– म्हणतात.
अ) आचारांग ब) सूत्रकृतांग
क) दृष्टिवाद ड) प्रश्नव्याकरण

८) भ. महावीरांच्या उपदेशास ––– यांनी सूत्रामध्ये रचले.
अ) केवली ब) गणधर
क) मूककेवली ड) पट्टाचार्य

९) साधूंच्या भोजनविषयक दोष अदोष विषयक वर्णन ––– यामध्ये आहे.
अ) छेदसूत्रे ब) मूलसूत्र
क) पिंडनिर्युक्ति ड) वीरस्तूति

१०) रागद्वेष आदि अंतरिक कषाय यावर विजयप्राप्ती हेच ––– आहे.
अ) पराक्रम ब) विशुद्ध आचार
क) विकास ड) सुख

११) आचारांगातील द्वितीय अध्ययनाचे नांव ––– आहे.
अ) ज्ञातृधिकार ब) जीवाधिकार
क) मोक्षधिकार ड) लोकविचय

१२) गणधरांद्वारे सूत्ररूपात गुंथिलेल्या आप्त उपदेशास ––– आगम म्हटले जाते.
अ) अंगसाहित्य ब) उपांगसाहित्य
क) अंगबाह्य ड) टीका

प्र.२ भाषांतर करा. (कोणतेही चार) १२

१) अट्टे लोए परिजुण्णे दुस्संबोधे अविजाणए। अस्सिं लोए पव्वहिए तत्थ तत्थ पुढो पास आतुरा परितावेंति।

२) लज्जमाणा पुढो पास! 'अणगारा मो' त्ति एगे पवयमाणा, जमिणं विरूवरूवेहिं सत्येहिं पुढ विकम्मसमारंभेण पुढ विसत्यं समारंभमाणे अण्णे अणेगरूवे पाणे विहिंसनि।

३) से तं संबुज्झमाणे आयाणीयं समुट्ठाए। सोच्चा भगवतो अणगाराणं वा इहमेगे सिं णातं भवति– एस खलु गंथे, एस खलु मोहे, एस खलु मारे, एस खलु निरए।

४) से बेमि–से जहा वि अणगारे उज्जुकडे णियागपडिवण्णे' अमायं कुव्वमाणे वियाहिते। सोहि उज्जुभूयस्स धम्मो सुद्धस्स चिट्ठइ।

५) वीरेहि एयं अभिभूय दिट्ठं संजतेहिं सया जतेहिं सदा अप्पमत्ते हिं।
जे पमतं गुणट्ठिते से हु दंडे पवुच्चति।
तं परिण्णाय मेहावी इराणीं गो जमहं पुव्वमकासी पमादेणं।

६) एत्थ सत्यं समारभमाणस्स इच्चेते आरंभा अपरिण्णाता भवंति।
एत्थ सत्यं असमारभमाणस्स इच्चेते आरंभा परिण्णाता भवंति।

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) सूत्रकृतांग
२) उत्तराध्ययन
३) महानिशीथ
४) आगम परिभाषा

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) अंग–उपांग विस्ताराने चर्चा करा.
२) छेदसूत्राचे मुनिजीवनातील महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

भ. महावीरांचे आगम, उपदेशाबद्दल सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – I) (नवीन) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Nemichandra aani Dravyasangraha (230119103)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) द्रव्यसंग्रह ग्रंथाच्या मंगलचरणामध्ये ——— ला नमस्कार केला आहे.
अ) शांतीनाथ ब) कुंथुनाथ
क) वृषभदेव ड) अहरनाथ

२) द्रव्यसंग्रह ग्रंथाचे रचयिता ——— हे आहेत.
अ) कुंदकुंदाचार्य ब) नेमिचंद्राचार्य
क) जिनसेनाचार्य ड) अमृतचंद्राचार्य

३) जे द्रव्याच्या सर्व भागामध्ये व सर्व अवस्थेमध्ये राहतात त्यांना ——— म्हणतात.
अ) गुण ब) द्रव्य
क) पर्याय ड) व्यय

४) बांधल्या गेलेल्या कर्माचा अंशतः नाश होणे ———म्हणतात.
अ) आस्त्रव ब) बंध
क) संवर ड) निर्जरा

५) व्रत, समिती, गुप्ति, परिषहजय, धर्म, अनुप्रेक्षा, चारित्र्य हे भेद ——— चे आहेत.
अ) द्रव्यसंवर ब) भावसंवर
क) द्रव्यनिर्जरा ड) भावनिर्जरा

६) मनाच्या चंचलतेस थांबवून एका पदार्थाच्या चिंतनामध्ये मन एकाग्र करणे हयास ——— म्हणतात.
अ) व्रत ब) समिती
क) ध्यान ड) गुप्ति

७) चामुंडरायांच्या गुरूचे नांव ––– होते. त्यांनी आपल्या शिष्यासाठी ––– हा ग्रंथ लिहिला.

अ) अमृतचंद्राचार्य–क्षपणासार ब) उमास्वामी–तत्वार्थसूत्र
क) नेमिचंद्राचार्य–गोम्मटसार ड) जयसेनाचार्य–लब्धिसार

८) 'सत्यवाक् कोंगुनिवर्मा' 'गंगचूडामणि' 'गंगविद्याधर' इत्यादि पदव्यांनी राजा ––– यांचा गौरव केला आहे.

अ) मानसिंह गंग ब) चामुंडराय
क) राममल्ल ड) राष्ट्रकूट राजा

९) जीवमजीवं दव्वं जिणवरवसहेण जेण –––।
––– वंदे तं सव्वद सिरसा।।

अ) सम्मत्तं–सुहाउणामं ब) णिदिट्ठं– देविंदविंदवंदं
क) पुण्णं–पावं–पराणिपावं ड) पुग्गलं–णाणावरणादिणं

१०) धर्मद्रव्य हे जीव द्रव्य व पुद्गलद्रव्यास ––– निमित्त कारण आहे.

अ) गमनास ब) स्थिर राहाण्यास
क) अवकाश देण्यास ड) परिवर्तन करण्यास

११) प्रकृतिबंध, प्रदेशबंध, स्थितिबंध व अनुभाग बंध हे ––– चार भेद आहेत.

अ) आस्त्रवाचे ब) बंधाचे
क) संवराचे ड) निर्जरेचे

१२) उर्ध्वलोक, मध्यलोक व अधोलोक हे ––– तीन भेद आहेत.

अ) पद्गलाचे ब) जीवाचे
क) लोकाकाशाचे ड) धर्मद्रव्याचे

प्र.२ भाषातंर करा. (कोणतेही चार) १२

१) जीवा उवओग मओ अमुति कत्ता सदेह परिमाणो।
भोत्ता संसारत्थो सिध्दो सो विस्स सोड्ढगई।।

२) णाणं अट्ठवियप्पं, मदिसुद ओहि अणाणणाणाणि।
मणपज्ज्यय केवलमवि पच्चक्ख परोक्ख भेयं च।।

३) पुग्गलकम्मादीणं, कत्ता व्यवहारदो दु णिच्छयदो।
चेदणकम्माणादा, सुध्दणया सुध्दभावाणं।।

४) समणा अमणा णेया, पंचिंदिय णिम्मणा परे सव्वे।
बादर सुहुमेइंदी, सव्वे पज्जत इदरा य।।

५) णिक्कम्मा अट्ठगुणा, किंचूणा चरमदेहदो सिध्दा।
लोयग्गठिदा णिच्चा, उप्पादवएहिं संजुत्ता।।

६) धम्मा–धम्मा–कालो, पुग्गल जीवा य संति जावदिए।
आयासे सो लोगो, तत्तो परदो अलोगुत्तो।।

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) आचार्य नेमिचंद्रांचा परिचय द्या.

२) षड्द्रव्याची थोडक्यात माहिती द्या.

३) भावसंवरा बद्दल चर्चा करा.

४) आत्मलीनतेचा उपाय सांगा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) द्रव्यसंग्रहाच्या आधारे जीवाजीव द्रव्ये स्पष्ट करा.

किंवा

२) चामुंडराय, नेमिचंद्राचार्य विशेष माहिती द्या.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न १२

षड्द्रव्यांची माहिती द्रव्यसंग्रहाद्वारे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम. ए. (Prakrit) (सत्र – I) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Prakrit Language & Literature: Research Methodology (230119105)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ — कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. **१२**

१) अभ्यासक यांच्या मते प्राचीन महाराष्ट्र प्रदेशातील जनभाषा ही ––– प्राकृत असल्याचे मानले जाते.
अ) महाराष्ट्री प्राकृत ब) पाली प्राकृत
क) निया प्राकृत ड) पैशाची प्राकृत

२) नमुना निवडीस ही एक मर्यादा आहे –––.
अ) नेतृत्वाचा अभाव ब) प्रतिनिधिकतेचा अभाव
क) चिंतनाचा अभाव ड) लोकशाहीचा अभाव

३) नमुना निवड पद्धतीचा फायदा आहे –––.
अ) सुलभता, वेळ व पैसा यांची बचत
ब) नेतृत्व निवडीस सहज
क) प्रतिनिधि यांची वर्णी लावणे
ड) त्रास कमी

४) नेहमीच्या दैनंदिन जीवनात, संशोधन संबंधित उपयुक्त ठरणारी सुसंगत घटना वा माहिती म्हणजे ––– होय.
अ) गृहितक ब) अहवाल
क) तथ्य ड) संशोधन

५) तथ्यांचे ––– प्रकार आहेत.
अ) प्राथमिक व दुय्यम तथ्य
ब) अयोग्य व अंदाजीय तथ्य
क) अविश्वसनीय व अहवाल तथ्य
ड) शिलालेखीय व दुर्मिळ तथ्य

६) 'Hypothesis' यास मराठीत ——— असे म्हटले जाते.
   अ) तथ्य संकलन   ब) मुलाखत
   क) गृहीतकृत्ये   ड) विश्वसनियता

७) संशोधन आराखडयाचे फायदे पुढीलपैकी होत.
   अ) अचूक निष्कर्ष, तथ्य संकलन, आदर्श रूपरेषा व श्रम–पैशाची बचत, तथ्य विश्लेषण
   ब) दिशाभूल व वैचारिक चिंतनाास प्रतिबंध व संशोधन पद्धती व तंत्रज्ञान
   क) सामाजिक क्रांति व विचार यांचे प्रतिबिंब व नवीन संशोधन
   ड) संशोधनाचे अंतिम टोक व अत्युच्च विचार व ज्ञानप्रसार

८) ——— हे प्राथमिक तथ्य संकलनाचे माध्यक आहे.
   अ) प्रश्नावली   ब) दुर्मिळ लेख
   क) शासकीय गजेटियर   ड) वर्तमानपत्र

९) नियंत्रित परिस्थितित निरिक्षण व परिक्षण याद्वारे केल्या जाणाऱ्या पद्धतशीर अध्ययनास ——— संशोधन आराखडा असे म्हणतात.
   अ) अन्वेषणात्मक पद्धती   ब) वर्णनात्मक पद्धती
   क) प्रयोगात्मक पद्धती   ड) निदानात्मक पद्धती

१०) प्रयोगात्मक संशोधन आराखडा ही पद्धति ——— यानी विकसित केली.
   अ) जॉन स्टुअर्ट मिल   ब) जॉन मार्शल
   क) फ्रेडरीक निश्चे   ड) चार्ल्स डार्विन

११) शास्त्रीय संशोधन हे पद्धतशीर नियंत्रित, अनुभवजन्य व वेगवेगळया घटनांतील गृहीत धरलेल्या संबंधाबाबत ——— अन्वेषण असते.
   अ) अंदाजित   ब) चिकित्सक
   क) भाकनुक   ड) शंकास्पद

१२) प्रारंभिक ज्ञानाच्या आधारे संशोधक जो कामचलाऊ अंदाज बांधतो त्या कामचलाऊ पूर्वानुमानास ——— असे म्हणतात.
   अ) अंदाज अनुमान   ब) अनुभवरहित कार्य
   क) अयोग्य तथ्य संकलन   ड) गृहीतकृत्ये

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) संशोधन आराखडा
२) नमुना निवडीचे स्वरूप
३) प्राथमिक तथ्ये
४) संशोधनातील नैतिकता
५) गृहीतकृत्याची उगमस्थाने
६) साहित्य सर्वेक्षण

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) संशोधन अहवालाचा आकृतीबंध स्पष्ट करा.

२) अहवाल स्वरूप लेखनाचे उद्देश स्पष्ट करा.

३) संशोधन प्रक्रियेचे स्वरूप सांगा.

४) माहितीचे स्वरूप, संकलन व त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) प्रतिदर्श (नमुना) निवड च्या पद्धती आणि त्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

२) संशोधन समस्येचे स्वरूप व त्याची निवड स्पष्ट करा.

प्र.५ आदर्श गृहीतकृत्याचे गुण व परीक्षण पायऱ्या आकृतीबंध स्वरूपात स्पष्ट करा. १२

Seat No.	

Set P

एम. ए. (Prakrit) (सत्र – I) (नवीन) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Prakrit Language & Literature: Research Methodology (230119105)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
समय: दोपहर ०३:०० ते ०५:३०

सूचनाएँ : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। १२

१) विद्वानों के अनुसार प्राचीन महाराष्ट्र क्षेत्र की भाषा ––– प्राकृत मानी जाती है।
अ) महाराष्ट्री प्राकृत ब) पाली प्राकृत
क) निया प्राकृत ड) पैशाची प्राकृत

२) नमुना चयन की एक सीमा है –––।
अ) धन की कमी ब) प्रतिनिधित्व की कमी
क) प्रतिबिंब की कमी ड) लोकतंत्र की कमी

३) प्रतिदर्श (नमुना) चयन विधि का लाभ है –––।
अ) सुविधा, समय और धन की बचत
ब) नेतृत्व का आसान चयन
क) प्रतिनिधियों का वर्णन
ड) परेशानी कम करना

४) सामान्य दैनिक जीवन में घटित होने वाली घटनाएँ या सूचिनाएँ अनुसंधान के लिए उपयोगी ––– होते हैं।
अ) परिकल्पना ब) रिपोर्ट
क) प्रदत्त ड) अनुसंधान

५) ––– प्रकार के तथ्य होते हैं।
अ) प्राथमिक और द्वितीयक तथ्य
ब) अनुचित और अनुमानित तथ्य
क) अविश्वसनीय और रिपोर्ट किए गए तथ्य
ड) उत्कीर्ण और दुर्लभ तथ्य

६) 'Hypothesis' को मराठी में ——— कहते हैं।
अ) तथ्य संग्रह ब) साक्षात्कार
क) गृहीतकृत्ये ड) विश्वसनीयता

७) अनुसंधान डिजाइन के लाभों में शामिल हैं:
अ) सटीक निष्कर्ष, तथ्यों का संग्रह, आदर्श रूपरेखा एवं श्रम–धन की बचत, तथ्यों का विश्लेषण
ब) गुमराह और वैचारिक सोच एवं अनुसंधान पद्धति और प्रौद्योगिकी का निषेध
क) सामाजिक क्रांति, विचार पर प्रतिबिंब और नए शोध
ड) अनुसंधान, महत्वपूर्ण सोच और ज्ञान के प्रसार का अंतिम लक्ष्य

८) ——— यह प्राथमिक तथ्य–एकत्रीकरण का साधन है।
अ) प्रश्नावली ब) दुर्लभ लेख
क) सरकारी गजेटियर ड) समाचार पत्र

९) नियंत्रित परिस्थितियों में अवलोकन और परीक्षण के माध्यम से किए गए व्यवस्थित अध्ययन को ——— अनुसंधान डिजाइन कहा जाता है।
अ) खोजी पद्धति ब) वर्णनात्मक पद्धति
क) प्रायोगिक पद्धति ड) नैदानिक पद्धति

१०) प्रायोगिक अनुसंधान डिजाइन इस पद्धति का विकास ——— द्वारा किया गया था।
अ) जॉन स्टुअर्ट मिल ब) जॉन मार्शल
क) फ़्रेडरीक निश्चे ड) चार्ल्स डार्विन

११) वैज्ञानिक अनुसंधान विभिन्न परिघटनाओं के बीच परिकल्पित संबंध की एक व्यवस्थित, नियंत्रित अनुभवजन्य और ——— जांच है।
अ) प्रकल्पित ब) चिकित्सक
क) भविष्यवाणी ड) संदिग्ध

१२) प्रारंभिक ज्ञान के आधार पर एक शोधकर्ता जो एक परिचालन पूर्वानुमान बनाता है, उसे ——— कहा जाता है।
अ) अनुमान ब) अनुभवहीन काम
क) अनुचित तथ्य एकत्र करना ड) परिकल्पना

प्र.२ टिप्पणियाँ लिखिए। (किन्हीं चार) १२

१) अनुसंधान की रूपरेखा
२) प्रतिदर्श (नमुना) के चयन का स्वरूप
३) प्राथमिक प्रदत्त
४) अनुसंधान में नैतिकता
५) परिकल्पना का उद्गम
६) साहित्य सर्वेक्षण

प्र.३ संक्षेप में उत्तर लिखिए। (किन्हीं दो) १२

१) अनुसंधान रिपोर्ट की रूपरेखा को स्पष्ट कीजिए।
२) रिपोर्ट लिखने के उद्देशों को स्पष्ट कीजिए।
३) अनुसंधान प्रक्रिया का स्वरूप स्पष्ट कीजिए।
४) प्रदत्तों के स्वरूप, संकलन एवं उसके भेद स्पष्ट कीजिए।

प्र.४ निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। १२

१) प्रतिदर्श चयन के प्रकार एवं इसकी विधियों का वर्णन कीजिए।

अथवा

२) अनुसंधान समस्या का स्वरूप, चयन स्पष्ट कीजिए।

प्र.५ आदर्श परिकल्पना के गुणों और उसके परीक्षण चरणों को रेखाचित्र के रूप में समझाइए। १२

Seat No.	

Set P

M.A. (Prakrit) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Prakrit Language & Literature: Research Methodology (230119105)

Day & Date: Saturday, 24-05-2025 Max. Marks: 60
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.2 Write Notes. (Any Four) **12**
1) Research Design
2) Nature of Sample Selection
3) Primary Data
4) Research Ethics
5) Development of Hypothesis
6) Literature Review

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **12**
1) Explain outline of Research Report.
2) Explain the objectives of Report writing.
3) Define Nature of Research process.
4) Define nature of Data and its types.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **12**
1) A description of the type of sample selection and its method.

OR

2) Explain Nature of Research problem, its selection.

Q.5 Answer the following question in detail. **12**
Explain in diagrammatic form the properties of ideal hypothesis and its testing steps.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Prakrit Inscriptions (230119106)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०
वेळः दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) सम्राट खारवेलाच्या पत्नीचे नाव ––– होते.
अ) यमुना ब) सिंधू
क) वेण्णा ड) गंगा

२) सम्राट खारवेल यांच्या शिलालेखास ––– शिलालेख असे म्हटले जाते.
अ) गिरनार ब) नाणेघाट
क) बडली ड) हाथीगुम्फा

३) देवानंपियो पियदसि राजा ––– वर्साभिसितो संतो आयाय संबोधिं
अ) अट्ठ ब) चदु
क) दस ड) पंच

४) सम्राट अशोकाच्या भेरीघोषाने ––– चा प्रचार झाला आहे.
अ) राज्याचा ब) वंशाचा
क) युध्दाचा ड) धर्माचा

५) सम्राट खारवेल यांचा हाथिगुंफा शिलालेख ––– लिपीमध्ये आहे.
अ) शारदा ब) ब्राम्ही
क) खरोष्ठी ड) देवनागरी

६) भारतवर्षासाठी भरधवस हा शब्द ––– शिलालेखात उल्लेखित केला आहे.
अ) हाथीगुंफा ब) गिरनार
क) मथुरा ड) मानसेहरा

७) सम्राट खारवेलास ––– मगध राजा नतमस्तक झाला.
अ) बृहस्पतीमित्र शुंग ब) दशरथ
क) धनानंद ड) अशोक

८) सम्राट खारवेल यांचा हाथीगुंफा शिलालेख --- भाषेत आहे.
   अ) मराठी   ब) संस्कृत
   क) प्राकृत   ड) हिंदी

९) हाथीगुंफा शिलालेखात सुपवत विजयच केचा उल्लेख --- या ओळीत आहे.
   अ) तिसऱ्या   ब) चौदाव्या
   क) बाराव्या   ड) दहाव्या

१०) सम्राट खारवेलाच्या मगध विजयाने --- पळून गेला.
   अ) विजयानंद   ब) सातकर्णी
   क) यवन डिमित   ड) राष्ट्रकूट

११) इत्थिझमहामाता यांच्या नियुक्तीचा उल्लेख गिरनारच्या --- शिलालेखामध्ये आहे.
   अ) प्रथम   ब) द्वादश
   क) द्वितीय   ड) पंचम

१२) बडलीच्या शिलालेखास प्राकृत भाषेतील सर्वात प्राचीन शिलालेख आहे असे --- यांनी मानले आहे.
   अ) मुंशी देवीप्रसाद   ब) डॉ.राजबली पांडेय
   क) गौरीशंकर ओझा   ड) बृहस्पती मित्र शुंग

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) कक्कुर यांचे जीवनदर्शन लिहा.
२) देवानांपिय शब्द
३) सम्राट अशोक यांच्या धर्मलिपि संबंधी लिहा.
४) सम्राट खारवेल यांचे जीवनदर्शन
५) घटयाल शिलालेखाची माहिती द्या.
६) हाथीगुंफा प्रस्थरलेखाची माहिती थोडक्यात द्या.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) ब्राम्ही लिपीचे स्वरूप सम्राट अशोकाच्या शिलालेखावरून सांगा.
२) सम्राट अशोकांच्या शिलालेखातील ऐतिहासिक महत्त्व सांगा.
३) सम्राट अशोकांच्या शिलोलेखातील भाषिक व सामाजिक महत्त्व सांगा.
४) प्रशासकिय दृष्टिकोनातून सम्राट अशोकांच्या शिलालेखाचे महत्त्व सांगा.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) सम्राट अशोक यांचा जीवन परिचय व परकीय राजा विषयी माहिती द्या.

किंवा

२) सम्राट खारवेल यांच्या शिलालेखाचे महत्त्व विविध मुद्याद्वारे लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर द्या. १२

सम्राट अशोकांच्या गिरनार शिलालेखासंबंधी सविस्तर चर्चा करा

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Introduction to Prakrit Grammar (230119104)

वार, दिनांक : बुधवार, २८-०५-२०२५ कमाल गुण: ३०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०४:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुर्ण करा. **०६**

१) प्राकृतमध्ये 'ए' व 'औ' च्या स्थानी --- होतो.
अ) 'के' व 'वो' ब) 'ए' व 'ओ'
क) 'रे' व 'ते' ड) 'वे' व 'सो'

२) प्राकृतमध्ये अंत्य 'न' व 'म' याचे --- मध्ये परिवर्तन होते.
अ) विसर्ग ब) अनुस्वार
क) अनुनासिक ड) पूर्णविराम

३) पितृ आदि ऋकारांत शब्दातील ऋचे रूप असे बनते.
अ) अर व आर ब) रि व यू
क) ई व अं ड) अ व ह

४) प्राकृतमध्ये आदी 'य' च्या स्थानी --- होतो.
अ) त ब) ज
क) म ड) प

५) 'जे' लक्खणे ण सिद्धा, ण पसिद्धा सक्कयाहीहाणेसु' असे देशी शब्दांचे वैशिष्टय स्पष्ट करणाऱ्या गाथेची रचना --- यांनी केली आहे.
अ) पाणीनि ब) पतंजली
क) वररूची ड) हेमचंद्र

६) प्राकृतमध्ये सर्वत्र या --- चा वापर होतो.
अ) मुर्धन्य 'ण' ब) दंत्य 'न'
क) ओष्ठय म ड) तालव्य 'मं'

प्र.२ टीपा लिहा. **०६**

१) प्राकृत उच्चारण
२) अनुस्वार
३) प्राकृत वर्णमाला
४) स्वर परिवर्तन

प्र.३ 'य' श्रुती बाबत थोडक्यात माहिती द्या. **०६**

प्र.४ संयुक्त वर्ण व त्याच्या प्राकृत नियमावली बाबत विशेष माहिती थोडक्यात द्या. **१२**

किंवा

ध्वनी परिवर्तनः संक्षिप्त परिचय स्वर परिवर्तन

Seat No.	

Set **P**

एम.ए. (प्राकृत) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
प्राकृत साहित्याचा इतिहास (230119201)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. १२

१) त्रिपिटक साहित्य ––– भाषेत आहे.
अ) शौरसेनी ब) महाराष्ट्री
क) अर्धमागधी ड) पाली

२) शाकारी–चांडाली–शाबरी या भाषा ––– याचेच रूपांतरण आहे.
अ) महाराष्ट्री ब) संस्कृत
क) मागधी ड) पैशाची

३) अंतिम वाचना महावीर निर्वाणानंतर ९८० वर्षांनी ––– येथे झाली.
अ) पाटलीपुत्र ब) चंद्रगिरी
क) वलभी ड) मथुरा

४) धीरोदात्त नायक–राजपत्नी आदि पात्रे ––– भाषेत संवाद करतात.
अ) मागधी ब) संस्कृत
क) पैशाची ड) द्राविडी

५) चरित ग्रंथांत ––– यांचे वर्णन मिळते.
अ) राजांचे ब) युद्धाचे
क) प्रेमाचे ड) तीर्थंकर महापुरूषांचे

६) कर्पुरमंजरी या सट्टकाची रचना ––– यांनी केली.
अ) कालीदास ब) रूद्रदास
क) राजशेखर ड) मार्कंडेय

७) 'चंद्रलेहा' या सट्टकाची रचना ––– यांनी केली.
अ) राजशेखर ब) विशाखदत्त
क) रूद्रदास ड) कालीदास

८) नयनंदीनी ११ व्या शतकात ——— याची रचना केली.
   अ) पद्मचरित्र   ब) हरिवंशपुराण
   क) सुदंसण चरिऊ   ड) जंबुसामि चरित

९) अपभ्रंश भाषेत रचित 'पऊम चरिउ' ची रचना ——— यांनी केली.
   अ) रविषेण   ब) हरिषेण
   क) विमलसूरी   ड) स्वयंभू

१०) पिशेल यांनी दिगंबर आगम ग्रंथांच्या भाषेस ——— असे म्हटले आहे.
   अ) जैन शौरसेनी   ब) शौरसेनी
   क) मागधी   ड) अर्धमागधी

११) सुभाषिते आणि मुक्तकांची रचना मुख्यतः ——— मध्ये झाली आहे.
   अ) पैशाची   ब) मागधी
   क) महाराष्ट्री   ड) अर्धमागधी

१२) जैन आगम ग्रंथात एक देशी भाषांचा उल्लेख आहे.
   अ) १0   ब) ९
   क) १२   ड) १८

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) मृच्छकटिकांमधील प्राकृतचा वापर सांगा.
२) सट्टकांची वैशिष्ट्ये सांगा.
३) प्राकृत खंडकाव्य
४) प्राकृत मुक्तक काव्ये
५) प्राकृत चरीत काव्ये
६) भवभुतींच्या नाटकातील प्राकृत

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) प्राकृत कोश साहित्याविषयी माहिती द्या.
२) अपभ्रंश भाषेची वैशिष्ट्ये सांगा.
३) महाराष्ट्री प्राकृत साहित्याचे थोडक्यात वर्णन द्या.
४) प्राचीन शौरसेनी ग्रंथांचा थोडक्यात परिचय द्या.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) विविध नाट्यसाहित्यातील प्राकृत विषयक चर्चा करा.
२) अर्धमागधी आगम परंपरेची व साहित्याची माहिती द्या.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

सट्टक म्हणजे काय? विविध सट्टकांची माहिती सांगून विशेषता सांगा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
प्राकृत काव्य (230119202)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ — कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) सेतुबन्ध महाकाव्याचे रचयिता महाकवि ––– होत.
सेतुबन्ध महाकाव्य के रचयिता महाकवि ––– है।
अ) उद्योतनसूरि ब) प्रवरसेन
क) कालिदास ड) स्वयंभू

२) द्वयाश्रय काव्याचे रचयिता आ. हेमचन्द्र यांचा जन्म वि. सं. ११४५ ––– ला ––– गावामध्ये झाला.
द्वयाश्रय काव्य के रचयिता आ. हेमचन्द्र इनका जन्म वि. सं. ११४५ ––– को ––– गाव में हुआ था।
अ) कार्तिक पौणिमेला – धंधुका
ब) आश्विन पौणिमेला – अणहिब्बुर
क) कार्तिक अमावस्येला – मगध
ड) आश्विन अमावस्येला – संहज

३) सिरिचिंधकव्व या काव्याचे दूसरे नाव ––– हे आहे.
सिरिचिंधकव्व इस काव्य का दूसरा नाम ––– भी है।
अ) रावणवहो ब) कंसवहो
क) गोविन्दाभिषेक ड) गऊडवहो

४) गाथा सप्तशतीचे संकलन ––– यांनी केले आहे.
गाथा सप्तशती का संकलन ––– इसी ने किया है।
अ) राजा सातवाहन हाल ब) उद्योसनसूरि
क) कालिदास कवि ड) धनपाल कवि

५) दानी, धर्मात्मा, पराक्रमी, लोकहितैषी व विद्यानुरागी राजा ––– हा होता.
दानी, धर्मात्मा, पराक्रमी, लोकहितैषी और विद्यानुरागी राजा ––– ये थै।
अ) स्वयंभू ब) पुष्पदंत
क) राजा दृढवर्मा ड) राजा सातवाहन हाल

६) विषमबाणलीला ——— हे काव्य आहे.
विषमबाणलीला ——— ये काव्य है।

अ) मुक्तक	ब) खण्डकाव्य
क) शास्त्रीय महाकाव्य	ड) चरितकाव्य

७) गउडवहो ऐतिहासिक काव्यामध्ये वाक् पतिराज कवि यांनी ——— राजाची खूप प्रशंसा केली आहे.
गउडवहो ऐतिहासिक काव्यमे वाक् पतिराज कवि ने ——— राजा की बहुत प्रशंसा की है।

अ) राजा हढवर्मा	ब) राजा यशोवर्मा
क) राजा कुमारथाल	ड) राजा नरेश

८) सरसकाव्य, लोकजीवन, वीरता व प्रेमतत्व – पौराणिकता या सर्वाचा ——— या काव्यात समावेश आहे.
सरसकाव्य, लोकजीवन, वीरता व प्रेमतत्व – पौराणिकता इन सबका ——— इस काव्य मे समावेश किया है।

अ) कंसवहो	ब) उषानिरूद्ध
क) भृंगसंदेश	ड) पउमचरियं

९) 'अपराजिता' च्या मुलाचे नाव राम होते, त्यांचे दूसरे नाव ——— होते.
'अपराजिता' के बेटे का नाम राम था, उसका दूसरा नाम ——— था।

अ) शत्रूघ्न	ब) पद्यम
क) भरत	ड) लक्ष्मण

१०) ——— मध्ये कुलकर, तीर्थंकर, महापुरूषांचे माता – पिता, दीक्षाप्रसंग आदिंचा उल्लेख आहे.
——— मे कुलकर, तीर्थंकर, महापुरूषों के माता – पिता, दीक्षाप्रसंग आदि का उल्लेख है।

अ) समवायांग	ब) स्थानांग
क) व्याख्याप्रज्ञप्ती	ड) सूत्रकृतांग

११) कुलपेक्षा श्रेष्ठ शील, रोगाहून श्रेष्ठ दारिद्रय, विद्या ही राज्यापेक्षा श्रेष्ठ ——— मोठया तपापेक्षा श्रेष्ठ आहे.
कुलपेक्षा श्रेष्ठ शील, रोगाहून श्रेष्ठ दारिद्रय, विद्या राज्य से श्रेष्ठ ——— बडे तप से श्रेष्ठ है।

अ) क्षमा	ब) मार्दव
क) आर्जव	ड) संयम

१२) ––– विष्णूच्या वक्षःस्थळावर रहात नाही, कमळांच्यामध्ये रहात नाही, क्षीरसागरात राहत नाही ती प्रगटपणे सत्पुरूषांच्या व्यवसाय सागरात राहते. ––– विष्णू के वक्षःस्थळ पर नही रहती, कमल मे नही रहती, क्षीरसागर मे नही रहती वो प्रगटसे सत्पुरूषों के व्यवसाय सागर में रहती है।

अ) धन ब) लक्ष्मी
क) धर्म ड) सरस्वती

प्र.२ भाषांतर करा. (कोणतेही चार) १२

१) तित्थयरा य गणहरा चक्कुहरा सव्वलवासुदेवा य।
अइबलिणी वि न सक्का काउं आउस्स सन्धाणं।।

२) पइं गब्यत्थे जणणीइ चन्द पाणम्मि दोहली जेण।
चन्दप्पहुत्ति नाम तुह जायन्तेण अभिरामं।।

३) विनाकृतं विरहितं व्यवच्छिन्नं विशेषितम्।
भिभं स्यादथ तिर्व्यूहे मुक्तं यो वाति शोभनः।।

४) धम्मो तिलोयबंधू धम्मो सरणं हवे तिहुयजस्स।
धम्मेण पूयणीओ होइ णरो सव्वंलोयस्स।।

५) दारिदय तुज्झ नमो जस्स पसाएण एरिसी रिद्धी।
पेच्छामि सयललोए ते मह लेया न पेच्छन्ति।।

६) अज्जं गओत्ति अज्जं गओत्ति अज्जं गओत्ति गणरीए।
पडमव्विअ दिअहद्धे कुड्ढो रेहाहिं चित्तलिओ।।

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) राजा सातवाहन हाल
२) कुवलयमाला
३) जंबुचरियं
४) सेतुबन्ध
५) धार्मिक स्तोत्र

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) मुक्तक काव्यांचा परिचय देऊन वज्जालग्गं स्पष्ट करा.

किंवा

२) चरितकाव्य पउमचरिउ ची कथा वस्तू स्पष्ट करा.

प्र.५ मुक्तक काव्य गाथा सप्तशतीचा संकलक 'सातवाहन राजा हाल' यांचा परिचय देऊन मुक्तक काव्याची वैशिष्टये सांगा. १२

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
शौरसेनी आगम (230119203)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. १२

१) कामकदा इत्थिकदा दोसा असुचितगुड्ढसेवा य। संसग्गादोसा वि य करंति इत्थोसु...।
अ) रमइ ब) कोहं
क) वेरग्गं ड) णमइ

२) भ महावीरांचे निर्वाण ––– साली झाले.
अ) इ.स ५९९ ब) इ.स ५२७
क) इ.स.पु ५९९ ड) इ.स.पु ५२७

३) श्रुतकेवलींची संख्या ––– आहे.
अ) ३ ब) ४
क) ११ ड) ५

४) अर्थात्मक व विचारात्मक स्वरूप असलेल्या रचनेस ––– म्हणतात.
अ) भावश्रुत ब) ग्रंथसंपदा
क) वेदांतिक ड) द्रव्यश्रुत

५) आगमातील अंतिम अंग असलेल्या भागास ––– म्हणतात.
अ) स्थानांग ब) व्याकरणसुत्र
क) आचारांग ड) दृष्टीवाद

६) तीर्थंकर शलाका मुद्यपुरुषांच्या जन्मादिच्या वेळीच्या लक्षणांचे विवेचन ज्यामध्ये केले आहे त्यास ––– पूर्व म्हटले जाते.
अ) विद्यानुवाद ब) प्राणावाय
क) क्रियावाद ड) कल्याणवाद

७) सर्व पुर्व साहित्याचे ज्ञान अन्तिमत ––– यांना होते.
   अ) निर्युक्तिकार   ब) रिदेव
   क) श्रुतकेवली भद्रबाहु   ड) गुणधर

८) तीर्थंकर महावीर द्वारा उपदेशित गौतम गणधर द्वारा अर्थरूपात ऐकलेल्या शब्दांत ग्रथित परंपरेने आलेल्या त्या कष्ठ–श्रवण परंपरेतील रचित साहित्यास ––– म्हणतात.
   अ) वेद   ब) श्रुत
   क) धर्मसाहित्य   ड) त्रिपिटक

९) साधुआचार याचे वर्णन प्रश्नोत्तर शैलीत ––– अंगात केले आहे.
   अ) आयारंगसुत्त   ब) ठाणंगसुत्त
   क) सुदयसुत्त   ड) विक्या पण्णत्ती

१0) आत्मप्रवाद पुर्व च्या सहाय्याने द्रव्यानुयोग साहित्यात समयसाराची रचना सर्वप्रथम ––– यांनी केली.
   अ) कुंदकूंद   ब) गणधर
   क) यतिवृषभ   ड) धरसेन

११) कम्मपयडि आधि शतकचुर्णि यांची रचना आचार्य ––– यांनी ११ वे शतकाच्या पुर्वी केली आहे.
   अ) वीरसेन   ब) गुणचंद्र
   क) शिवशर्म   ड) गुभभद्र

१२) भावसंग्रह यांची रचना ––– यांनी शतकात केली.
   अ) वीरसेन   ब) देवसेन
   क) गुणसेन   ड) जिनसेन

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) तह जाण अहिंसाए विणा ण सीलाणि ठंति सत्वाणि।
   तिस्सेव रकखणट्ठं सीलाणी वदीव सस्सस्स।।
२) जीवो कसायबहुलो संतो जीवाण घायणं कुणइ।
   सो जीववहं परिहरइ सया जो णिज्जियकसाओ।।
३) मारणसीलो कुणादि हु जीवाणं रकखसुव्व उव्वेगं।
   संबंधिणो वि ण य विस्सं भ मारिंतए जंति।।
४) कामुम्मत्तो संतो अंतो डज्झदि य कामचिंताए।
   पीदो व कलकलो सो रदग्गिजाले जलंतम्मि।।
५) जम्हा असच्चवयणादिएहिं दुकखं परस्स होदित्ति।
   तप्परिहारो तम्हा सव्वे वि गुणा अहिंसाए।।
६) दुक्खेण लभदि माणुस्सजादिमदिसवणदंसणाचरितं।
   दुकखज्जियसामण्णं मा जहसु तणं व अगणंतो।।

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) षट्खंडागम साहित्यावरील टिकाग्रंथाची माहिती द्या.
२) अंगबाह्य आगमांविषयी चर्चा करा.
३) भगवती आराधना ग्रंथात वर्णित कामविकाराने पिडित मनुष्याचे वर्णन करा.
४) आ. वीरसेन यांचे साहित्यिक योगदान विषयक चर्चा करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) अध्यात्म आणि ध्यानयोग संबंधी द्रव्यानुयोग साहित्याचे विस्तृत वर्णन करा.
२) चारही अनुयोग साहित्याचे विस्तृत वर्णन करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

भगवती आराधनेचा परीचय देऊन पंचमहाव्रतासंबंधीचे वर्णन करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
हस्तलितिख ग्रंथ संशोधन पद्धती (230119204)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ **कमाल गुण : ३०**
वेळ: दुपारी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **०६**

१) 10व्या शतकानंतरच्या प्राकृत हस्तलिखित ग्रंथाचे संशोधन करणेसाठी या लिपिंचे अध्ययन करावे लागेल.
अ) वट्टेळुत्तु–सिंहली–मालदीवी आदि
ब) देवनागरी –हळे कन्नड, मोडी आदि.
क) खरोष्टि–ब्राम्ही –एकाक्षरी आदि.
ड) रोमन–नस्तालिक आदि.

२) ताडपत्र यांच्यावर ––– या शाईचा वापर आढळतो.
अ) काजळ ब) माती
क) केसर ड) कोणतेही नाही

३) प्राचीन हस्तलिखिते यांचा नाश या पुढील कारणामुळे झाला आहे.
अ) परकीय आक्रमणे,धर्म विद्वेषी राजे, हस्तलिखितांचा अयोग्य संभाळ व प्रतिलिपिरूप कार्य थांबल्याने.
ब) राजकिय आश्रयाचा भाव.
क) स्वाध्यायाचा अभाव
ड) धर्माचा अभाव

४) पांडूलिपि–हस्तलिखित भिजलेनंतर ––– सुकवू नये.
अ) लाईटच्या प्रकाशामध्ये ब) उन्हामध्ये
क) अंधारामध्ये ड) कोणतेही नाही

५) ताडपत्रिय पानावर लिहिण्यासाठी ––– यांचा वापर केला जाई.
अ) बोरूच्या लेखनीचा
ब) टोकदार लोखंडी अथवा सोने, चांदीच्या शलाकेचा
क) पेसिंलचा ड) शाईच्या लेखनीचा

६) वर्तमान अफगान, मध्य आशिया व निया प्रदेशातील शिलालेखाच्या प्राकृत भाषेचे संशोधन करणेसाठी या लिपिचे अध्ययन करावे लागते.
अ) वट्टेळुत्तु ब) देवनागरी
क) खरोष्टि ड) हळे कन्नड

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) **०६**
१) ताडपत्र व भूर्जपत्र
२) हस्तलिखिते
३) हस्तलिखितांची सजावट
४) हस्तलिखिते यांच्या पाठांतराची कारणे

प्र.३ हस्तलिखित संशोधन विज्ञान म्हणजे काय? हे स्पष्ट करा. **०६**

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणताही एक) १२
१) हस्तलिखिते म्हणजे काय? रचनेविषयी आवश्यक लेखन सामग्री विषयक माहिती द्या.

किंवा

२) हस्तलिखते म्हणजे काय हे स्पष्ट करून त्याच्या संरक्षण विषयक उपायांची माहिती द्या.

Seat No.	

Set P

M.A. (Prakrit) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
हस्तलितिख ग्रंथ संशोधण पद्धती (230119204)

Day & Date: Thursday, 22-05-2025
Time: 11:00 PM To 12:30 PM

Max. Marks: 30

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options. **06**

1) What is the development is achived through physical education
a) Physical
b) social
c) emotions
d) All of above

2) If skills are usally acquired quickly by which age ?
a) 6 years
b) 15 years
c) 18 years
d) 10 years

3) Physical training is given in _____ which department.
a) Education
b) military and police
c) construction
d) Doctor

4) Physical education leads to the development of _____ human Being
a) Intelligence development
b) Mental development
c) Social development
d) All of the above

5) What _____ is called education is given through physical ____ Education.
a) Yoga
b) Education
c) Physical Education
d) None of these

6) Bullet start _____ related with game in Athletic game.
a) 100 m running
b) Throwing
c) Jumping
d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Two) **06**
a) Write the importance of recreation in human life.
b) Briefly write what is emotional development.
c) Explain the in Short of organic power development.
d) Explain the in short of Social development in Physical Education.

Q.3 Write the Short Answer. **06**
a) General Aim.

Q.4 Write the details answer (any one) (Board answer type question) **12**

1) What are the objective pf Physical education ? Explain details.

2) Whrite the principal of physical education in details.

Seat No.	

Set P

एम. ए. (Prakrit) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
हरिभद्रसुरी आणि त्यांचे साहित्य (230119207)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) वीरभद्राचार्यांनी धर्माचे हे दोन भेद ––– व ––– सांगितले.
अ) नित्य–अनित्य ब) सस्पृह व निःस्पृह
क) एक–अनेक ड) संसार व मोक्ष

२) हरिभद्राचार्यांचे दीक्षागुरू ––– हे होते.
अ) जिनभद्र ब) जिनसेन
क) जिनदत्त ड) जयवल्लभसूरी

३) धर्मकथेमध्ये शील, तप, संयम, व्रत ––– याची श्रेष्ठता दर्शवून मोक्षसुख प्राप्त करावयास प्रेरीत केले.
अ) ध्यान ब) पुण्य
क) आत्मचिंतन ड) पाप

४) चारित्रमोहाचे दोन भेद आहेत १) कषाय वेद नीय २) ––– अनुक्रमें ––– व नऊ भेद आहेत.
अ) संज्वलन – १० ब) अकषायवेदनीय – १६
क) प्रत्याख्यानावरण – ६ ड) अप्रत्याख्यानावनरण – २१

५) संज्वलन क्रोधाचा स्वभाव पाण्यावरील रोषासमान आहे.
प्रत्याख्यान क्रोधाचा स्वभाव ––– रेखासमान आहे.
अ) धूळीच्या ब) जलाच्या
क) पृथ्वीच्या ड) पर्वताच्या

६) श्रावकाचे सहा आवश्यक कर्म देवपूजा, गुरूपासना, स्वाध्याय ––– व ––– आणि दान ह्या दैनंदिन क्रिया सांगितलेल्या आहेत.
अ) दान – भोग ब) भोग व उपयोग
क) पूजा – व्रत ड) संयम व तप

७) अए भणइ ससो ––– तत्थ धुत्तीए।
खडं ––– इ आणिं कहेहि जं तं समणुभूत्रं।।
अ) गरूडेण – अणुधावइ ब) खंडवाणीं – भणइ
क) णाणी – णेगाइं ड) खंडवाणा – उक्खणइ

८) प्राकृत साहित्यातील एक श्रेष्ठ रचनाकार म्हणून ––– उल्लेख केला जातो.
अ) जिनदत्तसूरिंचा ब) उभयदेवसूरिंचा
क) हरिभद्रसूरिंचा ड) जिनभद्रसूरिंचा

९) हरिभद्रांचे श्रेष्ठ आचरण व विशेष बुद्धीमत्ता पाहून ––– पुढे त्यांनाच पट्टधर आचार्य बनविले.
अ) जिनभद्रसूरिंनी ब) जिनदत्तसूरिंनी
क) जिनचंद्रसूरिंनी ड) जिनसेनसूरिंनी

१०) हरिभद्रसूरींनी मिथ्या मान्यतेच्या खंडनासाठी ––– हा ग्रंथ लिहिला.
अ) समराइच्चकहा ब) सावयपभति
क) धर्मसार ड) धूर्ताख्यान

११) ––– आचार्य हरिभद्रसूरी यांचे योगदान अतुलनीय व प्रशंसनीय आहे.
अ) गंगाभट्टसुनु ब) याकिनी महत्तरासुनु
क) खंडपानासुनु ड) कुमुदिनीसुनु

१२) समराइच्चकहा मध्ये ––– भवांची कथा आहे.
अ) सात ब) तीन
क) नऊ ड) पांच

प्र.२ भाषांतर करा. (कोणतेही चार) १२

१) परमसिरिवद्धमाणं पणट्ठमाणं विसुद्धवरनाणं।।
गयजोअं जोईसं सयंभुवं वद्धमाणं च।।
२) सोअव्वाइं नराऽमर – सिवसुह जणयाइ अत्थसाराइं।
सव्वन्नुभासि आइं भुवणम्मि पइट्ठिअजसाइं।।
३) सुव्वइ य भारहम्मि वि गयाण पुणहत्थि – दवण – सलिलेणं।
महई णई पवता हय – गय – रह – वहिणी घोरा।।
४) रिसि – गट वयणं सोउं इमं तु चक्काउहो वि चिंतेइ।
कोहाइएण पिच्छसु मए सहाओ हओ हुंतो।।
५) उप्पत्तियबुद्धीए अम्हे अभिसंधिया तुमे सुयणु।
तो सव्वे वि भणामो, 'अम्हं भत्तं पयच्छाहि।।
६) न वि तं करेइ देहो न य सयणो नेय वित्तसंघाओ।
जिणवयणसवण जणिया जं संवेगाइया लिए।।

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) समराइच्चकहा भाषाशैली कथन करा.

२) धूर्ताख्यानची भाषा शैली स्पष्ट करा.

३) हरिभद्रसूरिंची काव्यसंपदा.

४) ज्ञानाचे आठ कर्म व आवरण.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) धूर्ताख्यानच्या आधारे हरिभद्रसूरी हे स्वस्थ व समृद्ध समाज निर्माणकर्ता स्पष्ट करा.

किंवा

२) धूर्ताख्यान चवथ्या व पाचव्या अध्यायाचा सारांश लिहा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

हरिभद्रसूरिंचा जीवन परिचय देऊन त्यांच्या कथा साहित्याबद्दल चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
'Maharashtri Prakrit' & Gathasaptashati (230119301)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) राजा सातवाहन हाल यांनी ––– रचना केली.
अ) वज्जालग्गं ब) गाथासप्तशती
क) तरंगवती ड) धूर्ताख्यान

२) ––– यामध्ये ९ भवांचे कथन आहे.
अ) धूर्ताख्यान ब) सेतुबन्ध
क) समराइच्चकहा ड) गउडवहो

३) 'गउडवहो' काव्यांचे रचयिता की जे न्याय, छंद, पुराण या विषयांचे ––– ज्ञाता आहेत.
अ) वाक्पतिराज ब) उद्योतनसूरी
क) प्रवरसेन ड) यशोवर्मा

४) महाराष्ट्री प्राकृतमध्ये ––– हा ग्रंथ नाही.
अ) गउडवहो ब) कंसवहो
क) गाथासप्तशती ड) द्रव्यसंग्रह

५) अभिजात गृहिणी पतीच्या अभिमानासाठी ––– क्रोधीत होते.
अ) मित्तम ब) णिअबंधओ
क) माआ–पिआ ड) माउलो

६) सृष्टी, उत्पत्तिवाद प्रलयवाद व अंधविश्वास याचे निराकरण धूर्ताख्यान या कथेमध्ये ––– यांनी केले आहे.
अ) महेंद्रसूरि ब) उद्योतनसूरी
क) हरिभद्रसूरि ड) जिनेश्वरसूरी

७) ग्रीष्मऋतुच्या दावाग्निमुळे ——— काळवंडला आहे.
   अ) मेघ   ब) आकाश
   क) नायक   ड) विन्ध्यपर्वत

८) मेघगर्जना प्रियकराच्या वियोगात असलेल्या प्रेयसीस ——— भासू लागल्या.
   अ) कठोर ध्वनी   ब) गुन्हेगारास वध स्तंभाकडे नेणेप्रमाणे
   क) सुमधुर   ड) विजयध्वनीप्रमाणे

९) महाराष्ट्र प्राकृतचा वापर ——— नाटकात आढळतो.
   अ) संस्कृत   ब) अपभ्रंश
   क) मराठी   ड) हिंदी

१०) महाराष्ट्री प्राकृतचे सर्वश्रेष्ठ मुक्तक काव्य ——— आहे.
   अ) वज्जालग्गं   ब) विषमबाणलीला
   क) गाथासप्तशती   ड) प्राकृतपुष्करिणी

११) ——— यांनी आपल्या बाल रामायणमध्ये प्राकृत भाषेला श्रव्य, दिव्य व प्रकृतिमधुर म्हटले आहे.
   अ) भरत   ब) कवि राजशेखर
   क) कालिदास   ड) वररूचि

१२) कालिदासांच्या नाटकामध्ये सामान्य तथा गद्यामध्ये शौरसेनी व पद्यामध्ये ——— प्रयोग बघायला मिळतात.
   अ) पैशाची   ब) मागधी
   क) महाराष्ट्री   ड) शाकारी

प्र.२ भाषांतर करा. (कोणतेही चार) १२

१) अमिअं पाउअकव्वं पढिउं सो उं अ जेण आणन्ति।
कामस्स तत्त तन्तिं कुणन्ति ते कहँ ण लज्जन्ति।।

२) किं किं दे पणिहासइ? सहीहि पुच्छिआएँ मुध्दाए।
पढमुग्गं अदोहँ णीए णवरं दइअमं गअं दिट्ठि।।

३) ए हइ सो यि पहुत्थो, अहं अ कुप्पेज्ज, सो वि अणुणेज्ज।
इअ कस्स वि फलइ मणोरहाणँ माला पिअअमम्मि।।

४) दुग्गअकुडुम्ब अट्ठि कहँ णु मए धोइएण सोढव्वा।
दसिओसरन्त सलिलेण उअह रूण्णं व पडएण।।

५) असमत्तमण्डणाविअ वच्च घरं से सकोउहल्लस्स।
वोलाविअ अहल अस्स पुत्ति चित्तेण लग्गिहिसि।।

६) पिअ विरहो अप्पि अदँसणं च गरूआइँ, दो वि दुक्खाइं।
जीएँ तुमं कारिज्जसि तीएँ णमो आ हिजाईए।।

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) शृंगारपूरक काव्य गाथासप्तशती

२) सामान्य प्राकृतची विशेषता

३) महावीरचरियं कथावस्तु

४) गाथासप्तशतीची वैशिष्टये

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) महाराष्ट्री प्राकृत कथांचा उद्देश व तत्व सांगा.

किंवा

२) गाथासप्तशतीतील ग्रामीण जीवनाचे तंत्र सांगा.

प्र.५ गाथासप्तशतीतील मुक्तक काव्य म्हणजे काय? ते सांगून नायिकेच्या मनोभावना व्यक्त करा? १२

Seat No.	

Set P

एम. ए. (Prakrit) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Prakrit Grammar & Prakrit Prakash (230119302)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) 'आ समृद्ध्यादिषु वा' सूत्राने आरंभिक 'अ' चे ––– असे परिवर्तन होते.
   अ) य ब) आ
   क) विसर्ग ड) अनुस्वार

२) 'लोपोऽरण्ये' या सूत्राने आदी 'अ' चे ––– असे परिवर्तन होते.
   अ) लोप ब) वृद्धी
   क) विसर्ग ड) अनुस्वार

३) 'लवणनवमल्लिकायोर्वेन' या सूत्राने आदी अकाराचा वकारासह ––– होतो.
   अ) इ ब) ओ
   क) उ ड) ह्र

४) 'इत्एत् पिंडसमेषु' या सूत्राने 'पिण्ड या शब्दाचे रूप ––– असे बनते.
   अ) वेंड ब) पेंड
   क) पुंड ड) पुट

५) 'उत् ओत् तुण्डरूपेषु' या सूत्राने 'उ' चे ––– रूप बनते.
   अ) ऊ ब) ओ
   क) ऋ ड) लृ

६) 'ऋतोऽत्' या सूत्राने 'ऋ' चे परिवर्तन ––– मध्ये होते.
   अ) रि ब) अ
   क) उ ड) इ

७) 'ऋ रीति' या सूत्राद्वारे होणारी योग्य परिवर्तने निवडा.
   अ) ऋणम्= रिणं, ऋषी= रिसी ब) तृणम्=तणं, वृषभ =वसह
   क) ऋतू=उदू, वृंदावनम्=वुंदावणं ड) दृष्टी=दिट्ठी, सृष्टी=सिट्ठी

८) 'दैत्यादिष्वइ' या सूत्राने ––– असा आदेश होतो.

अ) ए | ब) अइ
क) उ | ड) इ

९) 'औत् ओत्' या सूत्राने औकाराचा ––– असे परिवर्तन होते.

अ) ओकार | ब) एकार
क) इकार | ड) उकार

१०) 'पौरादिष्वउ' या सूत्राने औकाराचा ––– असा आदेश होतो.

अ) अउ | ब) अइ
क) अई | ड) आई

११) 'असंयुक्तस्य अनादौ' हे अधिकार सूत्र ––– असा निर्देश करते.

अ) असंयुक्त व आदी अशा स्थितीचा
ब) असंयुक्त व विसर्गांत अशा स्थितीचा
क) संयुक्त व अनादी अशा स्थितीचा
ड) असंयुक्त व अनादी अशा स्थितीचा

१२) 'यमुनायां मस्य' हे सूत्र ––– याचा निर्देश करते.

अ) 'म' च्या लोपाचा | ब) 'न' ऐवजी 'नो' चा
क) 'य' ऐवजी 'ज' चा | ड) अनुस्वारा ऐवजी 'म' चा

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) 'त' ची परिवर्तने सांगा.
२) प्राकृतप्रकाश रचनेवरील विविध टिका साहित्य.
३) 'ऋ' चे परिवर्तन.
४) प्राकृत प्रकाश ग्रंथातील सामान्य प्राकृत भाषेच्या वैशिष्ट्यांचा परिचय द्या.
५) 'शषो सः' या सूत्राची परिवर्तने सांगा.
६) अधिकार सूत्रे

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) १२

१) प्राकृत प्रकाश ग्रंथातील सामान्य प्राकृत भाषेच्या वैशिष्ट्यांचा परिचय द्या.
२) 'प्राकृत प्रकाश'मध्ये आलेल्या सामान्य प्राकृतच्या कोणत्याही ५ नियमांचे संक्षिप्त वर्णन करा.
३) 'स्वर' परिवर्तन म्हणजे काय स्पष्ट करून त्याची उदाहरणे द्या.
४) कोणत्याही ४ प्राकृत व्याकरणकारांचा परिचय द्या.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) प्राकृत व्याकरण साहित्याचा विकास व साहित्याचा परिचय द्या.

२) प्राकृत प्रकाश ग्रंथात आलेल्या विविध प्राकृत भाषांच्या सामान्य वैशिष्ट्यांचा परिचय द्या.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

वररूचि यांचा व त्यांच्या 'प्राकृतप्रकाश' ग्रंथाचा परिचय द्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
A. Kundakunda Literature & Pravchansa (230119303)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) आचार्य कुंदकुंद यांचा जन्म ––– झाला होता.
अ) कोंडकुंद, आंध्रप्रदेश ब) कुंदाद्री, कर्नाटक
क) विदेह–कुंडपुर, बिहार ड) गिरनार, गुजरात

२) प्रवचनसार या ग्रंथात आ. जयसेन यांच्या अनुसार ––– गाथा आहेत.
अ) १९२ ब) २७५
क) ३११ ड) १८७

३) 'प्रवचनसार' मधील द्वितीय अध्यायाचे नाव ––– आहे.
अ) ज्ञानतत्व प्रज्ञापन ब) चरणानुयोगसूचकचूलीका
क) मोक्षतत्व प्रज्ञापन ड) ज्ञेयतत्व प्रज्ञापन

४) आ. कुंदकुद यांनी आपल्या नावाचा उल्लेख ––– रचनेत केला आहे.
अ) समयसार ब) बारसाणुपेक्खा
क) देशभक्ती ड) प्रवचनसार

५) आचार्य कुंदकुंद यांचे निर्वाण ––– ला झाल्याचे म्हटले आहे.
अ) इसवी सन पुर्व १२ ब) इसवी सन पुर्व १०८
क) इसवी सन पुर्व १११ ड) इसवी सन ११

६) ––– उपयोग मुक्तीला कारण आहे.
अ) शुभोपयोग ब) धनोपयोग
क) शुध्दोपयोग ड) जीवनोपयोग

७) दिगंबर परंपरेत द्रव्यानुयोग साहित्याचे मूल ––– मानले जाते.
अ) कुंदकुंद ब) अकलंक
क) देवसेन ड) उमास्वाती

८) चतुर्थ–पंचम व षष्ठ गुणस्थानात ––– उपयोग असतो.
   अ) शुध्दोपयोग   ब) शुभोपयोग
   क) वीतराग   ड) धनभाव

९) शील आणि त्याशिवाय मनुष्यभवाची निरर्थकता याचे ––– पाहूडात वर्णन आहे.
   अ) भावपाहूड   ब) मोक्षपाहूड
   क) दर्शनपाहूड   ड) शीलपाहूड

१०) 'प्रवचनसारा' चे प्रयोजन ––– आहे.
   अ) शुध्द आत्मा, त्याचे स्वरूप व त्याची प्राप्ती
   ब) वैभव व संपत्तीची प्राप्ती
   क) उच्चपदांची प्राप्ती व सुख
   ड) अर्थार्जन व भौतिक लाभ

११) शुध्द अवस्था ––– ने प्रगट होते.
   अ) शुभाच्या ध्यानाने   ब) शुध्दाच्या ध्यानाने
   क) नित्य आर्त –रौद्र ध्यानाने   ड) नित्य इंद्रियसुखाच्या अनुभूतीने

१२) आ. कुंदकुंद यांचा काल विद्वानांनी ––– शतक मानला आहे.
   अ) इसवी सन पूर्व सहाव्या शतकात
   ब) इसवी सन सहावे शतक
   क) इसवी सन पूर्व पहिले शतक
   ड) इसवी सन तिसरे शतक

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) केवलज्ञानाची महिमा प्रवचनसाराच्या आधारे सांगा.
२) मंगल म्हणजे काय? मंगलाचरण का करावे? मंगलाचरणा संबंधी कारणे सांगा.
३) 'पंचास्तिकाय' या प्राकृत रचनेसंबंधी माहिती सांगा.
४) कुंदकुंद रचित दशभक्ती ची माहिती लिहा.
५) समयसार ग्रंथाची माहिती थोडक्यात द्या.
६) वट्टेकर विरचित "मुलाचार" ग्रंथाची माहिती सांगा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही दोन) १२

१) नियमसार ग्रंथाची माहिती थोडक्यात द्या.
२) शुध्दोपयोग–शुभोपयोग व अशुभोपयोग यांच्या फळासंबधी वर्णन करा.
३) उपयोग म्हणजे काय? प्रवचनसार अंतर्गत आलेल्या तीन उपयोगासंबंधी माहिती लिहा.
४) पाहुड चा अर्थ सांगून उपलब्ध पाहुडाची चर्चा थोडक्यात करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे द्या. (कोणताही एक) १२

१) विविध अभ्यासकांच्या मते आचार्य कुंदकुंद यांच्या कालनिर्णयासंबंधी मत सांगा.

किंवा

२) आचार्य कुंदकुंद यांचा जीवनपरिचय सांगून त्यांच्या साहित्याबद्दल माहिती द्या.

प्र.५ सविस्तर उत्तरे द्या. १२

ग्रंथत्रयी संबंधी वर्णन सांगून आचार्य कुंदकुंद यांचे नावं किती व कशावरून पडली यासंबंधी चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
Prakrit Writing and Communication (230119304)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ३०
वेळ: सकाळी ११:०० ते १२:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडा. ०६

१) प्राकृतमध्ये हे दोन ––– वचन असतात.
अ) एकवचन – द्विवचन ब) एकवचन – बहुवचन
क) एकवचन – प्रथमा विभक्ति ड) द्विवचन – बहुवचन

२) अम्हे उसहं जिणं –––.
अ) णमंति ब) णमामो
क) णमामि ड) णमोह

३) कर्त्यामध्ये ––– विभक्ति आणि कर्मामध्ये ––– विभक्ति असते.
अ) प्रथमा – द्वितीय ब) द्वितीया – प्रथमा
क) तृतीया – प्रथमा ड) प्रथमा – तृतीया

४) परवत्थुसु ––– परिग्गहो होंदि।
अ) लोहो ब) रमणो
क) ममत्वभावो ड) मोसो

५) ज्या क्रियेचा प्रभाव कर्त्यावर होतो तेथे कोणाची, कशासाठी या प्रश्नांची अपेक्षा राहात नाही ती ––– आहे.
अ) सकर्मक ब) अकर्मक
क) क्रियापद ड) क्रियापद सारिणी

६) जत्थरूई ––– मग्गो वि।
अ) तत्थ ब) अत्थ
क) कत्थ ड) सहा

प्र.२ भाषांतर करा. (कोणतेही दोन) **०६**

१) विंज्झायलग्गे पविभासमाणं, सिंहामणि सव्व सुचेदियाणं।
तिलोय – संतोदय – पुण्णचदं, तं गोमटेसं पणमामि णिच्चं।।

२) उपाहिमुत्तं धण – धाम वज्जियं, सुसम्मजुत्तं मय – मोहहारयं।
वस्सेय – पज्जंतमुववास – जुत्तं, तं गोमटेसं पणमामि णिच्चं।।

३) दियंबरो जो ण च भीइजुत्तो, ण चांव्वरे सत्तमणो विसुद्धो।
सप्पादिजंतुप्फुसदो णकंपो, तं गोमटेशं पणमामि णिच्चं।।

४) विसट्ट – कंदोट्ट – दलाणुयारं, सुलोयणं चंद – समाण – तुण्डं।
घोणाजिय चम्पय पुप्फसोहं, तं गोमटेसं पणमामि णिच्चं।।

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) (प्राकृतमध्ये नावे लिहा) **०६**

१) तत्व, कषाय लिहा.
२) तीर्थक्षेत्रांची ५ नावे लिहा.
३) हरि फळांची नावे लिहा.
४) 'जिण' शब्द प्रथमा से संबोधनतक लिहा.

प्र.४ प्राकृत भाषेचा ऐतिहासिक परिचय सुवाच्च शब्दांत द्या. **१२**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Prakrit 'Sattaka' & Karpurmanjari (230119306)

वार, दिनांक : सोमवार, २६-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) नटांच्या द्वारे ––– चे प्रदर्शन होते.
अ) नाटक ब) सट्टक
क) भारूड ड) यापैकी नाही

२) कर्पूरमंजरी सट्टकाचा रचनाकाल ––– मानला आहे.
अ) ५ वे शतक ब) ९ वे शतक
क) ११ वे शतक ड) ७ वे शतक

३) कवि राजशेखर ––– वंशातील होते.
अ) वाकाटक ब) मौर्य
क) ऐल ड) यायावर

४) ‘कंपूरमंजरी सट्टकाच्या प्रारंभास निविघ्न समाप्तीसाठी ––– केले.
अ) मंगलगीत ब) नान्दी पाठ
क) स्वागत गीत ड) नमस्कार गीत

५) सूत्रधाराचा ––– हा सहाय्यक आहे.
अ) विदूषक ब) प्रतिहार
क) परिपाश्विक ड) विचक्षण

६) कर्पूरमंजरी मध्ये ––– यास सिद्धयोगी म्हटले आहे.
अ) विदूषक ब) चण्डपाल
क) प्रतिहार ड) भैरवानंद

७) भरतमुनि यांनी सट्टकास ––– म्हटले आहे.
अ) साटक ब) त्रोटक
क) कटक ड) कोणतेही नाही

८) भगवान शंकराच्या मस्तकावर गंगेस स्थित पाहून ——— ईर्ष्या करते.
अ) देवी सरस्वती ब) देवी पार्वती
क) देवी लक्ष्मी ड) देवी दुर्गा

९) राजशेखर यांच्या मातेचे नाव ——— होते.
अ) शीलवंती ब) बलवती
क) गुणवती ड) शीलवन्ति

१0) हावभावयुक्त चर्चरीचा उल्लेख ——— मध्ये आहे.
अ) सेतुबन्ध ब) कुवलयमाला
क) कर्पूरमंजरी ड) लीलावई

११) राजा चण्डपाल यांच्या राणीचे नाव ———— आहे.
अ) कमलेश्वरी ब) विभ्रमलेखा
क) वसंतसेना ड) वासवदत्ता

१२) डॉ. ए. एन. उपाध्ये यांच्यानुसार ——— द्रवीड भाषेतील शब्द आहे.
अ) नाटक ब) त्रोंटक
क) सट्टक ड) प्रकरण

प्र.२ खालील गाथांचे भाषांतर करा. (कोणतेही चार) १२

१) चाउहाणकुलमोलिमालिआ राउसेहरकइंदगेहिणी।
भत्तुणो किइमवंतिसुंदरी सा पउंजइउमेअमिच्छइ।।

२) सो सट्टओ त्ति भण्णइ दूरं णाडिआइ अणुहरइ।
किं उण पवेसक्खंभंकाइं केवलं ण दीसति।।

३) चंडवालधरणीहरिणंको चक्कवट्टिप अलाहणिमित्तं।
एत्थ सट्टअवरे रससोत्ते कुंतलाहिवसुअं परिणेइ।।

४) परुसा सक्कअबंधा पाउअबंधो वि होई सुउमारो।
पुरिसमहिलाणँ जेत्तिअमिहंतरं तेत्तिअमिमाणं।।

५) सो अस्स कई सिरिराअसेहरो तिहुवणं पि धवलेंति।
हरिणंकपाडिसिद्धीअ णिक्कलंका गुणा जस्स।।

६) भद्दं होउ सरस्सईअ कइणो णंदंतु वासाइणो।
अण्णाणं पि परं पअट्टउ वरा वाणी छइल्लप्पिआ।।

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) १२

१) चण्डवाल राजा
२) भैरवानंद
३) अवंतिसुंदरी
४) प्रथम जवनिका सारांश थोडक्यात लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) सट्टक म्हणजे काय व त्यांची विशेषता यावर प्रकाश टाका.

किंवा

२) कर्पूरमंजरी सट्टकाचे ऐतिहासिक महत्त्व विषद करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

महाकवि राजशेखर यांचा जीवनपरिचय सांगून ग्रंथरचना संबंधी चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
'Maharashtri Prakrit' & Gathasaptashati (MA16301)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुणः ८०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) एक कोटी गाथांमधून रचनाकार सातवाहन हाल यांनी ––– गाथांची निवड केली.
अ) १००० ब) ७००
क) ९०० ड) ४००

२) मुक्तक काव्याच्या विकासाचे श्रेय ––– यांना दिले जाते.
अ) संस्कृत ब) मराठी
क) प्राकृत ड) हिंदी

३) गाथा सप्तशतीच्या मंगलाचरणामध्ये ––– स्तुती केली आहे.
अ) शिव ब) गणेश
क) विष्णू ड) महेश

४) ग्रीष्म ऋतुच्या दावाग्निने –––––– काळवंडला आहे.
अ) मेघ ब) आकाश
क) नायक ड) विन्ध्यपर्वत

५) वररूचि यांनी ––– या सूत्राद्वारे महाराष्ट्री प्राकृतानुसार नियम करण्यास सांगितले आहेत.
अ) शेष शौरसेनीवत् ब) शेष महाराष्ट्रीवत्
क) शेष संस्कृतवत् ड) शेष मराठीवत्

६) अलिखित नियमानुसार प्राकृत काव्यांची ––– भाषा होय
अ) संस्कृत ब) शौरसेनी
क) महाराष्ट्री ड) मागधी

७) आचार्य हेमचंद्र यांनी महाराष्ट्री प्राकृतास ——— म्हटले आहे.
अ) विशेष प्राकृत   ब) सामान्य प्राकृत
क) अपभ्रंश प्राकृत   ड) शौरसेनी प्राकृत

८) अमिअं ——— पढिउं सोउं अ जेण आणन्ति।
अ) थुतिकाव्यं   ब) मुतकव्वं
क) सुवन्नकव्वं   ड) पाउअकव्वं

९) द्वयाश्रय काव्यात प्रथम सहा सर्गात ———— प्राकृतच्या नियमांचे वर्णन आहे.
अ) महाराष्ट्री   ब) मागधी
क) शौरसेनी   ड) अर्धमागधी

१0) 'अख्यानमणिकोश' याचे रचनाकार ———— आहेत.
अ) उद्योतनसूरि   ब) प्रवरसेन
क) नेमिचंद्रसूरि   ड) कवि वत्सल हाल

११) महेन्द्रसूरि विरचित गद्यपद्यमय ———— काव्यात सतीत्वाचे निरूपण केले आहे.
अ) आख्यानमणिकोश   ब) कहारयणकोश
क) नम्मय्यासुन्दरिकहा   ड) संवेग रसशाला

१२) गउउवहो या काव्यात —————— राजाची स्तुति केली आहे.
अ) दृढवर्मा   ब) यशोवर्मा
क) हेमपाल   ड) कुमार पाल

१३) ——— नदीचे काठ हळदीसमान पिवळे होत आहे?
अ) कृष्णा   ब) भीमा
क) वारणा   ड) गोदावरी

१४) आ. हरिभद्रसूरि यांनी शिथिलचारीचे मिथ्यामांडणीचे खंडन केले आहे.
अ) व्यंगात्मक   ब) चमत्कारिक
क) आचारात्मक   ड) टिकात्मक

१५) द्ररिद्री कुटुंबाच्या द्रारिद्रयावर दूरदर्शेवर व ओढाताणीवर अश्रु ——— ढाळीत आहे.
अ) गृहिणी   ब) धुवून वाळत घातलेले वस्त्र
क) गरीब वृध्दा   ड) वृध्द व अशक्त वृध्दजन

१६) कुलवधूने अशुद्ध मनाच्या दीरास उपदेशासाठी ------ चारित्र्याचा वृत्तांत दिवसभर भिंतीवर लिहीत असे.

अ) लक्ष्मण ब) भरत

क) बाहुबली ड) राम

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) हरिभद्रसूरिंचे साहित्य सांगा.

२) तरंगवतीचे वैराग्य स्पष्ट करा.

३) सातवाहन हाल कवि परिचय द्या.

४) महाराष्ट्री प्राकृत कथन करा.

५) गउडवहो कथानक सांगा.

६) प्राकृत कथेचे प्रकार.

प्र.३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **१६**

१) आख्यानमणिकोश कथाकोश त्याच्या विशेषता

२) धूर्ताख्यान व्यंगात्मक काव्य स्पष्ट करा

३) वसुदेवहिण्डी मधील धम्मिलहिण्डी प्रकरण स्पष्ट करा

४) वन्नालग्गं–मुक्तककाव्य स्पष्ट करा

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **१६**

१) प्राकृत काव्य साहित्याचे वर्णन करा.

किंवा

२) गाथासप्तशतीतील प्रेयसीच्या भावना स्पष्ट करा.

प्र.५ महाराष्ट्री प्राकृत कथा साहित्य परीचय देऊन संवेग रंगशालाची कथावस्तू स्पष्ट करा. **१६**

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Prakrit Language& Literature: Research Methodology (MA16303)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळ: सकाळी ११:00 ते ०२:00

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) नमुना निवडीस ही एक मर्यादा आहे.
अ) नेतृत्वाचा अभाव ब) प्रतिनिधिकतेचा अभाव
क) चिंतनाचा अभाव ड) लोकशाहीचा अभाव

२) नमुना निवड पद्धतीचा फायदा आहे.
अ) सुलभता, वेळ व पैसा यांची बचत
ब) नेतृत्व निवडीस सहज
क) प्रतिनिधी यांची वर्णी लावणे
ड) त्रास कमी

३) तथ्यांचे ––– प्रकार आहेत.
अ) प्राथमिक व दुय्यम तथ्य ब) अयोग्य व अंदाजीय तथ्य
क) अविश्वसनीय व अहवाल तथ्य ड) शिलालेखीय व दुर्मिळ तथ्य

४) संशोधन आराखड्याचे फायदे पुढीलपैकी होत.
अ) अचूक निष्कर्ष, तथ्य संकलन, आदर्श रूपरेषा व श्रम–पैशाची बचत, तथ्य विश्लेषण
ब) दिशाभूल व वैचारिक चिंतनास प्रतिबंध व संशोधन पद्धती व तंत्रज्ञान
क) सामाजिक क्रांती व विचार यांचे प्रतिबिंब व नवीन संशोधन
ड) संशोधनाचे अंतिम टोक व अत्युच्च विचार व ज्ञानप्रसार

५) हे प्राथमिक तथ्य संकलनाचे माध्यम आहे.
अ) प्रश्नावली ब) दुर्मिळ लेख
क) शासकीय गजेटियर ड) वर्तमानपत्र

६) नियंत्रित परिस्थितित निरिक्षण व परिक्षण याद्वारे केल्या जाणाऱ्या पद्धतशीर अध्ययनास ——— संशोधन आराखडा असे म्हणतात.
अ) अन्वेषणात्मक पद्धती ब) वर्णनात्मक पद्धती
क) प्रयोगात्मक पद्धती ड) निदानात्मक पद्धती

७) प्रयोगात्मक संशोधन आराखडा ही पद्धती ——— यांनी विकसित केली.
अ) जॉन स्टुअर्ट मिल ब) जॉन मार्शल
क) फ्रेंडरीक निश्चे ड) चार्ल्स डार्विन

८) नेहमीच्या दैनंदिन जीवनात, संशोधन संबंधित उपयुक्त ठरणारी सुसंगत घटना वा माहिती म्हणजे ——— होय.
अ) गृहितक ब) अहवाल
क) तथ्य ड) संशोधन

९) शास्त्रीय संशोधन हे पद्धतशीर नियंत्रित, अनुभवजन्य व वेगवेगळ्या घटनांतील गृहीत धरलेल्या संबंधाबाबत ——— अन्वेषण असते.
अ) अंदाजित ब) चिकित्सक
क) भाकनुक ड) शंकास्पद

१०) प्रारंभिक ज्ञानाच्या आधारे संशोधक जो कामचलाऊ अंदाज बांधतो त्या कामचलाऊ पूर्वानुमानास ——— असे म्हणतात.
अ) अंदाज अनुमान ब) अनुभवरहित कार्य
क) अयोग्य तथ्य संकलन ड) गृहीतकृत्ये

११) अभ्यासक यांच्या मते प्राचीन महाराष्ट्र प्रदेशातील जनभाषा ही ——— प्राकृत असल्याचे मानले जाते.
अ) महाराष्ट्री प्राकृत ब) पाली प्राकृत
क) निया प्राकृत ड) पैशाची प्राकृत

१२) ——— म्हणजे तथ्य, तत्वे अथवा एखादी गोष्ट शोधण्यासाठी करण्यात येणारी चिकित्सा किंवा सतत पद्धतशीर केलेले परिश्रम होय.
अ) संकल्पना
ब) सिद्धांत निष्कर्ष
क) संशोधन पद्धती
ड) चिकित्सा

१३) संशोधन कार्याच्या सुरवातीस संशोधन कर्त्यास अध्ययनासाठी एखाद्या विषयाची ——— निवड केली जाते.
अ) दृष्टिची व विकारांचे ब) पैलुची अथवा सामान्य विशेष क्षेत्राची
क) पुस्तकांची व संदर्भांची ड) संकल्पनेची व मतांची

१४) ——— म्हणजे प्रकाशित, अप्रकाशित व ग्रंथालयातील जुने ग्रंथ, पुस्तके, मासिके, वर्तमानपत्रे व शोध निबंध यांचे वाचन करून त्यांची संशोधनात मांडणी करणे होय.

अ) प्रयोग	ब) प्रयोग शालिन

क) पुरातत्व स्थल	ड) साहित्यिक सर्वेक्षण

१५) सर्वोत्तम आराखड्यामध्ये पुढील बाबींचा अंतर्भाव असतो.

अ) उद्दिष्टे, सत्यता, विश्वसनियता आणि सामान्यीकरण

ब) संकल्पना, सिद्धांत, निष्कर्ष व चिकित्सा

क) दृष्टिची, विकारांचे पैलुची व सामान्य विशेष क्षेत्राची

ड) पुस्तक, संदर्भ, संकल्पना व मत

१६) 'Hypothesis' यास मराठीत ——— असे म्हटले जाते.

अ) तथ्य संकलन	ब) मुलाखत

क) गृहीतकृत्ये	ड) विश्वसनियता

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) संशोधन आराखडा

२) नमुना निवडीचे स्वरूप

३) प्राथमिक तथ्ये

४) संशोधनातील नैतिकता

५) गृहीतकृत्याची उगमस्थाने

६) साहित्य सर्वेक्षण

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) संशोधन अहवालाचा आकृतीबंध स्पष्ट करा.

२) संशोधन प्रक्रियेचे स्वरूप सांगा

३) माहितीचे स्वरूप, संकलन व त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

४) अहवाल स्वरूप लेखनाचे उद्देश स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. (कोणताही एक) १६

१) प्रतिदर्श (नमुना) निवड व त्याच्या पद्धतीचे प्रकाराचे वर्णन करा.

किंवा

२) संशोधन समस्येचे स्वरूप व त्याची निवड स्पष्ट करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर द्या. १६

आदर्श गृहीतकृत्याचे गुण व परीक्षण पायऱ्या आकृतीबंध स्वरूपात स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Prakrit Language& Literature: Research Methodology (MA16303)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ — कमाल गुणः ८०
वेळ: सकाळी ११:00 ते 0२:00

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१६**

१) नमुना चयन की एक सीमा है।
अ) धन की कमी — ब) प्रतिनिधित्व की कमी
क) प्रतिबिंब की कमी — ड) लोकतंत्र की कमी

२) प्रतिदर्श (नमुना) चयन विधि का लाभ है।
अ) सुविधा, समय और धन की बचत — ब) नेतृत्व का आसान चयन
क) प्रतिनिधीयों का वर्णन — ड) परेशानी कम करना

३) ––– प्रकार के तथ्य होते हैं।
अ) प्राथमिक व दुय्यम तथ्य — ब) अयोग्य व अंदाजीय तथ्य
क) अविश्वसनीय व अहवाल तथ्य — ड) शिलालेखीय व दुर्मिळ तथ्य

४) अनुसंधान डिजाइन के लाभों में शामिल है।
अ) सटीक निष्कर्ष, तथ्यों का संग्रह, आदर्श रूपरेखा एवं श्रम–धन की बचत, तथ्यों का विश्लेषण
ब) गुमराह और वैचारिक सोच एवं अनुसंधान पद्धती और प्रौद्योगिकी का निषेध
क) सामाजिक क्रांति, विचार पर प्रतिबिंब और नए शोध
ड) अनुसंधान, महत्वपूर्ण सोच और ज्ञान के प्रसार का अंतिम लक्ष्य

५) ––– यह प्राथमिक तथ्य–एकत्रीकरण का साधन है।
अ) प्रश्नावली — ब) दुर्लभ लेख
क) सरकारी गजेटियर — ड) समाचार पत्र

६) नियंत्रित परिस्थितियों में अवलोकन और परीक्षण के माध्यम से किए गए एक व्यवस्थित अध्ययन को ––– अनुसंधान डिजाइन कहा जाता है।
अ) खोजी पद्धती — ब) वर्णनात्मक पद्धती
क) प्रायोगिक पद्धती — ड) नैदानिक पद्धती

७) प्रायोगिक अनुसंधान डिजाइन इस पद्धति का विकास ——— द्वारा किया गया था।

अ) जॉन स्टुअर्ट मिल — ब) जॉन मार्शल
क) फ्रेंडरीक निश्चे — ड) चार्ल्स डार्विन

८) सामान्य दैनिक जीवन में घटित होने वाल घटनाएँ या सूचनाएँ अनुसंधान के लिए उपयोगी ——— होते है।

अ) परिकल्पना — ब) रिपोर्ट
क) प्रदत्त — ड) अनुसंधान

९) वैज्ञानिक अनुसंधान विभिन्न परिघटनाओं के बीच परिकल्पित संबंध की एक व्यवस्थित, नियंत्रित अनुभवजन्य और ——— जाँच है।

अ) प्रकल्पित — ब) चिकित्सक
क) भविष्यवाणी — ड) संदिग्ध

१०) प्रारंभिक ज्ञान के आधार पर एक शोधकर्ता जो एक परिचालन पूर्वानुमान बनाता है, उसे ——— कहा जाता है।

अ) अनुमान — ब) अनुभवहीन काम
क) अनुचित तथ्य एकत्र करना — ड) परिकल्पना

११) विद्वानों के अनुसार प्राचीन महाराष्ट्र क्षेत्र की भाषा ——— प्राकृत मानी जाती है।

अ) महाराष्ट्री प्राकृत — ब) पाली प्राकृत
क) निया प्राकृत — ड) पैशाची प्राकृत

१२) ——— का अर्थ है किसी तथ्य, सिद्धांत या वस्तु की खोज के लिए व्यवस्थित या निरंतर प्रयास।

अ) अवधारणा
ब) सिद्धांत निष्कर्ष
क) अनुसंधान पद्धती
ड) थेरेपी

१३) शोध कार्य के प्रारंभ में शोधकर्ता अध्ययन के लिए एक विषय के ——— का चयन करता है।

अ) दृष्टि और विकार
ब) किसी बिंदू या सामान्य विशेष क्षेत्र
क) किताबें और संदर्भ
ड) अवधारणाएँ और राय

१४) ––– का अर्थ प्रकाशित, अप्रकाशित और पुरानी पुस्तकों, पत्रिकाओं, समाचार पत्रों और शोध पत्रों को पढ़ना और अनुसंधान में व्यवस्थित करना है।

अ) प्रयोग
ब) प्रयोग शालिन
क) पुरातत्व स्थल
ड) साहित्यिक सर्वेक्षण

१५) सर्वोत्तम योजना में निम्नलिखित शामिल हैं।

अ) उद्देश, प्रामाणिकता, विश्वसनीयता और सामान्यता
ब) अवधारणाओं, सिद्धांतो, निष्कर्ष एवं उपचार
क) दृष्टि, दृष्टि विकार या सामान्य विशेष क्षेत्र
ड) किताबें, संदर्भ, आदि

१६) 'Hypothesis' को मराठी में ––– कहते हैं।

अ) तथ्य संग्रह
ब) साक्षात्कार
क) गृहीतकृत्ये
ड) विश्वसनीयता

प्र.२ टिप्पणियाँ लिखिए। (किन्हीं चार) १६

१) अनुसंधान की रूपरेखा
२) प्रतिदर्श (नमुना) के चयन का स्वरूप
३) प्राथमिक प्रदत्त
४) अनुसंधान में नैतिकता
५) परिकल्पना का उद्गम
६) साहित्य सर्वेक्षण

प्र.३ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए। (किन्हीं दोन) १६

१) अनुसंधान रिपोर्ट की रूपरेखा को स्पष्ट कीजिए।
२) अनुसंधान प्रक्रिया का स्वरूप स्पष्ट कीजिए।
३) प्रदत्तो के स्वरूप, संकलन एवं उसके भेद लिखिए।
४) रिपोर्ट लिखने के उद्देशोको स्पष्ट कीजिए।

प्र.४ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए। (कोई एक) १६

१) प्रतिदर्श चयन के प्रकार एवं इसकी विधियों का वर्णन कीजिए।

अथवा

२) अनुसंधान समस्या का स्वरूप, चयन स्पष्ट कीजिए।

प्र.५ निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर लिखिए। १६

आदर्श परिकल्पना के गुणों और उसके परीक्षण चरणों को रेखाचित्र के रूप में समझाइए।

Seat No.	

Set P

M.A. (Prakrit) (Semester - III) (Old) (NEP CBCS) Examination: March/April – 2025
Prakrit Language& Literature: Research Methodology (MA16303)

Day & Date: Monday, 19-05-2025 Max. Marks: 80
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.2 Write short answers. (Any Four) **16**
1) Research Design
2) Nature of Sample Selection
3) Primary Data
4) Research Ethics
5) Development of Hypothesis
6) Literature Revies

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **16**
1) Explain outline of Research Report.
2) Define Nature of Research process.
3) Define nature of Data and its types.
4) Explain the objectives of Report writing.

Q.4 Answer the following questions in detail. (Any One) **16**
1) A description of the type of sample selection and its method.

OR

2) Explain Nature of Research problem, its selection

Q.5 Answer the following questions in detail. **16**
Explain in diagrammatic form the properties of ideal hypotheses and its testing steps.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
Prakrit 'Sattaka' & Karpoormanjiri (MA16304)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुणः ८०
वेळ: सकाळी ११:00 ते 0२:00

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. १६

१) सट्टकाची कथावस्तु ––– असते.
अ) ऐतिहासिक ब) व्यंग
क) पौराणिक ड) काल्पनिक

२) ––– यास प्रधान नट सुद्धा म्हटले जाते.
अ) नायक ब) सूत्रधार
क) विदूषक ड) रत्नचंद्र

३) दोन अंकाच्या मध्ये ज्याची योजना केली जाते त्यास ––– म्हणतात.
अ) नाट्यमंडप ब) नेपथ्य
क) विष्कम्भक ड) प्रवेशक

४) जेथे अभिनय करणारे रूप सज्जा व वेशभूषा परिवर्तन करतात ते स्थान ––– असते.
अ) नाट्यमंडप ब) नेपथ्य
क) वस्तुनेता ड) प्रशस्ति

५) महेंद्रपाल यांच्या गुरूचे नाव ––– आहे.
अ) हरिभद्रसूरि ब) उद्योतनसूरि
क) कालीदास ड) राजशेखर

६) कवि राजशेखर यांच्या रचनांची नावे ––– आहेत.
अ) कर्पूरमंजरी, सेतुबंध ब) कर्पूरमंजरी, मृच्छकटिक
क) कर्पूरमंजरी, कुवलयमाला ड) कर्पूरमंजरी, बालरामायण

७) सट्टकामध्ये प्रवेशक आणि ––– चा प्रभाव असतो.
अ) विशालभंजक ब) विष्कम्भक
क) नेपथ्य ड) रंगमंच

८) चण्डपाल ––– सौन्दर्यावर मुग्ध होतो.
- अ) कर्पूरमंजरी
- ब) अवंतिसुंदरी
- क) विचक्षणा
- ड) विभ्रमलेखा

९) कर्पूरमंजरी मध्ये ––– ही प्रमुख भाषा आहे.
- अ) मागधी प्राकृत
- ब) शौरसेनी प्राकृत
- क) चुलीका पैशाची प्राकृत
- ड) पैशाची प्राकृत

१०) ––– या रचनाप्रकाराचे नामकरण नायिकेच्या आधारावर होते.
- अ) सट्टक
- ब) नाटक
- क) चंपूकाव्य
- ड) खंडकाव्य

११) ––– यामध्ये जवनिका ही संकल्पना आढळते.
- अ) कथा
- ब) महाकाव्य
- क) नाटक
- ड) सट्टक

१२) सो ––– ति भणइ दूरं जो णडिआइं अणुहरइ.
- अ) सट्टओ
- ब) सट्टको
- क) सट्टकाओ
- ड) सट्टत्ति

१३) माधुर्य गुण–व्यंजक शब्दावली ––– रीतित असते.
- अ) पांचाली
- ब) मागधी
- क) वैदर्भी
- ड) गोडी

१४) 'रजनीवल्लभाशिखण्ड' ––– यास म्हटले आहे.
- अ) राजशेखर
- ब) प्रवरसेन
- क) कालीदास
- ड) हरिभद्र

१५) अग्घं चा अर्थ ––– आहे.
- अ) अर्घ्य
- ब) अधर
- क) अश्रू
- ड) अगह

१६) राजशेखर यांची रचना ––– आहे.
- अ) बालरामायण
- ब) रामायण
- क) जैन रामायण
- ड) पद्मपुराण

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) राजशेखरांचे माता पितरे
२) भैरवानंद
३) सट्टकासंबंधी माहिती द्या.
४) महाकवी राजशेखर
५) राजा चंडवाल
६) कर्पूरमंजरी

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) महाकवी राजशेखर याचा परिचय देऊन ग्रंथरचनेसंबंधी माहिती द्या.
२) कर्पूरमंजिरी मधील द्वितीय जवनिकेचा सार लिहा.
३) कर्पूरमंजिरी मधील चौथी जवनिकेचा सार लिहा.
४) कर्पूरमंजिरी या सट्टकाचे ऐतिहासिक महत्त्व विशद करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे द्या. (कोणतेही एक) १६

१) सट्टक म्हणजे काय व त्याची विशेषता यावर प्रकाश टाका.

किंवा

२) राजशेखरांच्या कालनिर्णयाबाबत चर्चा करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर द्या. १६

कर्पूरमंजिरी याची कथावस्तु सांगून चौथ्या जवनिकेची माहिती द्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (प्राकृत) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Apabhransh Prakrit & Jambusamichariu (230119401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) मध्ययुगातील भाषा अपभ्रंश म्हणजेच ––– होय.
अ) लोकभाषा ब) वैदिक भाषा
क) संस्कृतभाषा ड) राष्ट्रभाषा

२) रिट्ठनेमिचरिउ या महाकाव्यामध्ये ––– श्लोक प्रमाण आहे.
अ) २१००० ब) १००००
क) १८००० ड) १४४४

३) 'छन्दचूडामणि' ही पदवी महाकवि ––– यांना मिळाली त्यात ४८ विभिन्न कविंच्या छन्दाचा वापर आहे.
अ) पुष्पदंत ब) स्वयंभू
क) कालिदास ड) रइधू

४) कवि रइधू यांच्या पित्याचे नाव ––– व मातेचे नाव ––– होते.
अ) शंकरभट्ट – गंगा ब) हरिसिंह – विजयश्री
क) अर्हद्दास – जिनमति ड) नाभिराजा – मरुदेवी

५) ––– यात परवर्ती अपभ्रंश छंदाचा संग्रह आहे. अपभ्रंश काळातील छंदशास्त्राचा संग्रह ग्रंथ आहे.
अ) संतनाहचरिउ ब) निजात्माष्टकम्
क) प्राकृतपैगलम् ड) गाथासप्तशती

६) ––– यांच्या अपभ्रंश दोहेमध्ये शौर्य आणि शृंगार, संयोग – वियोग, दान आणि मानाचा विश्वास स्वाभिमान यांचा समावेश आहे.
अ) आचार्य हेमचंद्र ब) धनपाल
क) हरिदेव ड) रइधू

७) महाकवी वीर यांचा जन्म मालवा प्रान्तातील ——— नगरात झाला.
   अ) धारानगरी   ब) राष्ट्रकूट
   क) गुलखेड   ड) धंधूका

८) अपभ्रंशाचा सर्वप्रथम प्रकाशित झालेला ग्रंथ म्हणजे धनपाल रचित ——— होय.
   अ) हरिवंशपुराण   ब) भविशयत्तकहा
   क) जसहरचरिउ   ड) स्वंयभू छंद

९) रामकाव्य आणि कृष्णकाव्य परम्परेचे जवळ जवळ २000 वर्षांच्या इतिहासातील ——— हे पहिले कवी दोन्ही की ज्यांनी दोन्ही चरित्रावर समानरूप अधिकारपूर्वक काव्यरचना केली.
   अ) कवि धनपाल   ब) कवि रइधू
   क) कवि स्वयंभू   ड) कवि पुष्पदंत

१0) संदेश रासक काव्यामध्ये नायिकेच्या चेष्टांचे वर्णन ——— मध्ये केले गेले आहे.
   अ) रासाछन्द   ब) मात्रिक
   क) अडिल्ल   ड) वर्णित

११) अपभ्रंश भाषेचे व्यास ——— महाकविंना म्हटले जाते.
   अ) महाकवि स्वयंभू   ब) महाकवि रइधू
   क) महाकवि पुष्पदंत   ड) कवि धनपाल

१२) अरहद्दास शेठजी व जिनमती शेठानी यांचा लाडका पुत्र ——— हा त्याच भवात मोक्षाला गेला.
   अ) जंबुस्वामी   ब) सुधर्मास्वामी
   क) भद्रबाहुस्वामी   ड) नाभिराजा

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) अपभ्रंश भूमिका
२) अपभ्रंश साहित्याचे वर्गीकरण
३) कवि स्वयंभू परिचय
४) महापुराण रचनाकार परिचय
५) जम्बुस्वामी शौर्यगाथा
६) परवर्ती अपभ्रंश

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) बौद्धांची अपभ्रंश रचना आणि वैशिष्ट्ये सांगा.
२) कनकामर आणि करकडंचरिउ यांच्या रचनेचा परिचय
३) हेमचंद्र यांच्या व्याकरण साहित्यामधील अपभ्रंश भाषेचा परिचय
४) अपभ्रंश साहित्य याचा शोध आणि अप्रकाशित अपभ्रंश साहित्य चर्चा करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) महाकवि रइधू यांचे जीवन आणि साहित्य यांच्याबद्दल सविस्तर माहिती द्या.

२) पृथ्वीराज रासो आणि रासक साहित्य यांचा परिचय द्या.

प्र.५ अपभ्रंश साहित्यातील कवि आणि काव्य यांची समग्र माहिती लिहा. १२

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Modern Prakrit Literature and Writers (230119402)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) तेरापंथी परंपरेचा ––– हा ग्रंथ आहे.
अ) णिदी संगहो ब) वयणसार
क) रयणवालकहा ड) भावालोयणा

२) समयसार ग्रंथाचे स्मरण करणारा ग्रंथ ––– आहे.
अ) वयणसारो ब) णियप्पज्झाणसारो
क) अज्झप्पसारो ड) भावणासारो

३) प्राकृताचार्य सुनिलसागर यांचा जन्म ––– साली झाला.
अ) १९६२ ब) १९६७
क) १९७७ ड) १९७८

४) मेरी भावना यास प्राकृत मध्ये ––– म्हणतात.
अ) अज्झ भावना ब) मज्झ भावना
क) कज्झ भावना ड) यापैकी नाही

५) राउल च्या रूपात खालीलपैकी रयणवालकहा मध्ये ––– होते.
अ) रत्नपाल ब) भानूमती
क) शूरसेन ड) रत्नवती

६) रयणवालकहा या ग्रंथाचे मराठीत नाव ––– आहे.
अ) रत्नांक कथा ब) रत्नपाल कथा
क) राजमल कथा ड) रविसेन कथा

७) देवा समीवमायंति, पूजेंति य भूभुजा।
सुग्गदी य परे जम्मे, ––– णिम्मलो जसो।।
अ) सिलेन ब) सीलेण
क) मिलेण ड) गीतेण

८) मुनी सुनीलसागर यांना आचार्य पद --- येथे दिले.

अ) औरंगाबाद	ब) अहमदनगर
क) बरूवासागर	ड) कुंजवन

९) भावालोयणा या ग्रंथामध्ये गाथा --- आहेत.

अ) ७२	ब) २५
क) ६0	ड) १६१

१0) विद्यार्थ्यांनी --- दोष सोडावेत णीदीसंगहो मध्ये आचार्य म्हणतात.

अ) छट्ठ	ब) पंच
क) अट्ठ	ड) दह

११) पाईयलच्छीमाला शब्दाचा प्रयोग --- नी आपल्या ग्रंथात केला आहे.

अ) सुनिलमुनी	ब) चंदनमुनी
क) आदिमुनी	ड) प्रणम्यमुनी

१२) आचार्य सुनील सागर यांच्या दृष्टीत ज्यास दयाभाव नाही तो --- समान आहे.

अ) पशू	ब) देव
क) राक्षस	ड) मनुष्य

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १२

१) सव्वे रोगा भया सव्वे, सव्वे दुक्खा य दुग्गहा।
जिसंसओणिंदत्थुदिमत्तेण, णस्संति णत्थि संसओ।।
२) सयलव्वद – मज्झम्मि, अहिंसा जणणि मदा।
खाणी सव्वगुणाणं च, भूमी धम्मतरूस्स हि।।
३) णिस्सीला पुरिसा णारी, इहेव कुक्करा इव।
लहंते वध – बंधादि, परत्थे णिरयं परं।।
४) धम्मत्थकाम पत्तत्थं, कल्लाणत्थं च मोक्खणं।
आयरिय – सुणीलेण, किदो य णीदि – संगहो।।
५) जो करेदि जिणिंदाणं, पूयणं ण्हवणं जवं।
सो पाऊण महारिद्धं सग्ग मोक्खं च पावदे।।
६) मोणमेव हिदं पुंसं, सुह – सव्वत्थसिद्धीए।
भासं भासेज्ज सच्चं हि, सव्वसत्तोवयारी जा।।

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) 'लोगणीदी' मधील मौन स्थानाची माहिती सांगा?
२) 'रयणवालकहा' या ग्रंथातील कथेचा सार लिहा?
३) 'भावणासारो' या ग्रंथाविषयी माहिती लिहा?
४) वसुनंदी मुनि यांच्या प्राकृत वाणी या ग्रंथाचा परिचय द्या?

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) आधुनिक प्राकृत साहित्यातील रचनाकाराचा परिचय थोडक्यात लिहा.

२) आचार्य अंकलीकर यांच्या पट्टपरंपरेविषयी चर्चा करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

आचार्य सुनीलसागर यांनी धम्मणीदी यामधील दिलेला उपदेश लिहा.

SLR-VI-42

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Prakrit Neeti & Stotra Kavya (230119403)

वार, दिनांक : मंगळवार,२०-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) विसट्ट कंदोट्ट दलाणुयारं।
सुलोयणं ––– समान तुंडं।।
अ) सूर्य ब) रत्न
क) चंद ड) प्रभु

२) 'पच्चक्खाण' ही क्रियाविधी ––– यासाठी केली आहे.
अ) नित्यक्रिया
ब) व्रतादि मध्ये झालेल्या दोषाचे निराकरण
क) विशेष साधना आणि भावना प्रकट व्हावी.
ड) नियमवाली आहे म्हणून

३) जिनचतुरविशंती मध्ये वड्ढमान हा शब्द ––– तीर्थंकर याचे करिता आला आहे.
अ) कुंथुनाथ ब) नेमिनाथ
क) महावीर ड) वासुपुज्य

४) योगेंदु देव यांचा कालखंड ––– वे शतक आहे.
अ) ६ ब) १०
क) ९ ड) ११

५) अण्णाणमयो जिवो कम्माणं कारगो होदी! या गाथेचा भावार्थ ––– आहे.
अ) अज्ञानी जीव कर्माचा करता असतो
ब) अज्ञानी जीव कर्माचा करता नसतो
क) अज्ञानी जीव कर्माचा करता हर्ता असतो.
ड) वरीलपैकी नाही

६) 24 तीर्थंकर व अन्य ऋषीमुनींच्या निर्वाण स्थानाचा उल्लेख स्तोत्रात प्राकृत प्राचीन स्तोत्रात ––– मध्ये आला आहे.

अ) भव स्तोत्रांनी ब) निर्वाणकांड

क) निजा आत्माष्टक ड) उवसग्गहर

७) व्रत आदीमध्ये दोष आदीचा त्याग करून स्थिर होणे यास ––– म्हणतात.

अ) छेदोवट्टावणं ब) पच्छा त्तावेण

क) पडियमरण ड) पडीक्कमण

८) दिगंबर व श्वेतांबर ग्रंथातून निवडक अशा सूक्ती चा संग्रह करणारा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.

अ) महाकवी धनपाल ब) आचार्य कुंदकुंद

क) महोपाध्याय चंद्रप्रभसागर ड) पद्मनंदी

९) प्रथम तीर्थंकर वृषभनाथ यांची स्तुती ऋषभ पंचसिका मध्ये ––– गाथांमध्ये केली आहे.

अ) १०२ ब) १९३

क) ५० ड) १००

१०) खम्मामि सव्वजीवाणं सव्वे जीवा खमंतु मे।
मेत्ती मे सव्वभूदेसु ––– मज्झं ण केणवि।।

अ) वेर ब) बेर

क) वेरं ड) वैर

११) आ.भद्रबाहु यांनी ––– स्तोत्राची रचना केली.

अ) भक्तामर ब) ऋषभपंचसिका

क) उवसग्गहर ड) शाश्वतचैत्यास्तव

१२) धम्मरसायन या मुक्तकाची रचना ––– यांनी केली.

अ) पद्मनंदी ब) गुणपाल

क) धनपाल ड) लक्ष्मीलाभगणि

प्र.२ टीपा लिहा/भावार्थ स्पष्ट करा. (कोणतेही चार) **१२**

१) तव–सिध्दे णय–सिद्धे संजम सिद्धे चरित्त सिद्धेय।
णाणम्मि दंसणम्मि य, सिद्धे सिरसाणमंस्सामि।।

२) मण वयण काय कद, कारिदाणुमोदेहिंमेहुणं णवधा।
दिवसम्मि जो विवज्जदि, गुणम्मि जो सावओ छट्ठो।।

३) णवकोडीसु विशुद्धं भिक्खायरणेण भुंजदे भुंजं।
जायणरहियं जोग्गं, एयारस सावओ सो दु।।

४) जं किं पि गिहारंभं, बहुथोवं वा सया विवज्जेदि।
आरंभणिवितमदी, सो अट्ठम सावओ भणिओ।।

५) पंचुम्बर सहियाइं सत्तवि वसणइं जो विवज्जेइ।
सम्मतविशुद्ध मई, सो दंसण सावओ भणिओ।।

६) दंसण–वय–सामाइय–पोसह–सचित्त राइभत्ते य।
बंभारंभ–परिग्गह–अणुमणमुद्दिट्ठ–देसविरदेदे।।

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणत्याही दोन) १२

१) आचार्य योगींदु यांच्या निजात्माष्टक या रचनेविषयी माहिती द्या.
२) आचार्य कुंदकुंदाचा जीवन परिचय देऊन दशभक्ती विषयी माहिती सांगा.
३) उवसग्गहरं स्तोत्राचा भावार्थ सांगा.
४) धम्मरसायण या विषयी माहिती द्या.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) गोमटेश थुमि मधील अष्टकाचा सार लिहा.

किंवा

२) प्राकृत निती काव्याचा परिचयस आणि वैशिष्टे लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

विविध प्राकृत स्तोत्र, साहित्य यांचा परिचय द्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Literature of Thakkur Feru &Vatthuvijja (230119405)

वार, दिनांक : गुरूवार २२-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुर्ण करा. १२

१) 'रत्नपरिक्षा' रचनेत दिल्ली शहराचा उल्लेख ––– असा आला आहे.
अ) इन्द्रप्रस्थ ब) ढिल्ली
क) कन्नानपुर ड) वैशाली

२) "सपमेव जे किवाडा विहीयन्ति य उग्धडति ते असुहा। चित्त कलस सोहा सविसेसा मूल दारी ––– "।।
अ) असुहा ब) सुहा
क) अमंगला ड) विसेसा

३) 'वत्थुसार' या ग्रंथात ––– आय यांचा उल्लेख आहे.
अ) ११ ब) १८
क) ०८ ड) २५

४) "धय–धूम–सिह–साणा–विस–खर–गय–धंख– ––– –इमे।
पुव्वाह–धयाइ–ठीई–फलं–च–नामानुसारेण"।।
अ) सत्त ब) अट्ठ
क) पंच ड) नव

५) ठक्कुर फेरू यांनी 'वत्थुसार' रचनेत ––– प्राकृत गाथांची रचना केली आहे.
अ) ४१५ ब) १०८
क) २८२ ड) १६१

६) भूमि लक्षण फल या अंतर्गत या भूमिस निरूपयोगी म्हटले आहे.
अ) फलदार वृक्षसहित पिकाऊ अशी भूमि
ब) शल्यसहित निर्गुण, कीटकसहित अपायकारक, कंटक असणारे वृक्ष व दक्षिणेस उतार असणारी
क) उत्तर–ईशान्यकड़े उतार असणारी औषधि गुणसहित
ड) औषधि फलानी सहित अशी

७) ठक्कुर फेरू यांच्या सर्व रचना ——— भाषेत आहेत.
अ) अपभ्रंश ब) प्राकृत
क) संस्कृत ड) पाली

८) 'ठक्कुर फेरू' यांनी ज्योतिषशास्त्र विषयक ——— रचना केली.
अ) ज्योतिस्सार ब) ज्योतिषकरंडक
क) ज्योतिषशास्त्र ड) ज्योतिषविद्या

९) ठक्कुर फेरू यांची ——— रचना अपभ्रंश भाषेत आहे.
अ) युगप्रधान चतुष्पादिका ब) रत्नसार
क) वास्तुसार ड) योगसार

१०) "सयलसुरासुरविंदं दंसणव णाणुगं पणमिउणं।
गेहाई ———संखेवेणं भणिस्सामी"।। योग्य पर्याय निवडून गाथा पूर्ण करा.
अ) वत्थुसारं ब) रयणपरिक्खा
क) समयसार ड) लोगसार

११) "इगवन्नसयं च ——— बिम्ब परिक्ख्स्स गाह तेवन्ना।
तह सत्तरीपासाए दुगसय चउहुत्तरा सव्वे"।। योग्य पर्याय गाथा पूर्ण करा.
अ) गिहे ब) चेइय
क) साहण ड) बिम्ब

१२) 'वत्थुसार' अनुसार वास्तु पाया खुदाई मुहूर्त ——— मुखी नक्षत्र यावर करावे.
अ) ऊर्ध्व ब) तिर्यक
क) अधो ड) सरल

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) 'वत्थुसार' रचनेचा परिचय
२) 'वत्थुसार' प्रथम अध्याय परिचय
३) वास्तुसार रचनेतील शल्य शोधन
४) रयनपरिक्खा
५) वत्थुसार
६) ठक्कुर फेरू यांच्या साहित्य रचनांचे ऐतिहासिक महत्व.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) 'वत्थुसार' रचनेतील वास्तुनिर्मितीस त्याज्य साहित्य व विषय आदींची चर्चा करा.
२) 'वत्थुसार' रचनेतील शल्यशोधन आणि भूमि परीक्षा याविषयी माहिती द्या.
३) 'ठक्कुर फेरू' यांचे अपभ्रंश साहित्य परिचय.
४) वत्थुसार – रचनेतील विभिन्न वास्तु रचना.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) ‘ठक्कुर फेरू’ यांचे जीवन आणि साहित्य.

किंवा

२) ‘वत्थुसार’ रचनेतील प्राचीन वास्तुशास्त्र विषयक गुण–दोष आणि प्राचीन रूढी यांचे वर्णन करा.

प्र.५ वास्तुनिर्मितीवेळी त्याज्य विषय याविषयी ठक्कुर फेरू आणि प्राचीन भारतीय संकल्पना यांची माहिती द्या. १२

Seat No.	

Set P

एम.ए. (प्राकृत) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
'Apabhransh Prakrit' & Jambusamichariu (MA16401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ — कमाल गुणः ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. १६

१) महाकवि ––– अपभ्रंश भाषेचे श्रेष्ठ कवि आहेत.
अ) रइधू ब) कालिदास
क) स्वयंभू ड) धनपाल

२) ––– काव्याची भाषा परिनिष्ठित, परिमार्जित, साहित्यिक आहे.
अ) पृथ्वीराज रासो ब) संदेशरासक
क) प्राकृत पैगलम् ड) पउमचरिउ

३) ––– याचा अर्थ भ्रष्ट, च्युत, स्खलित, विकृत व अशुद्ध असा आहे.
अ) अपभ्रंश ब) पैशाची
क) शौरसेनी ड) मागधी

४) अपभ्रंश शब्दाचा सर्वप्रथम प्रयोग ––– च्या महाभाष्यात केलेला आढळतो.
अ) प्राकृत ब) संस्कृत
क) पाणिनीय ड) पतंजली

५) पउमचरिउ, रिट्ठनेमिचरिउ, स्वयंभूछंद या कथाकाव्यांचे रचयिता –– महाकवि आहेत.
अ) पुष्पदंत ब) स्वयंभू
क) धनपाल ड) उद्योतनसूरी

६) गगनगति खेचर (विद्याधर) ––– नावाच्या पर्वतावर राहात होता.
अ) वैताढ्य ब) गोपाचल
क) मलयगिरी ड) सुमेरू

७) जम्बुस्वामीच्या मातेचे नाव ––– असे होते व पित्याचे नाव ––– असे होते.
अ) गंगा – शंकरभट्ट ब) शिव – पार्वती
क) अर्हद्दास – जिनमति ड) जिनमति – अर्हद्दास

८) यादवकाण्ड, कुरूकाण्ड आणि युद्धकाण्ड हे तीन काण्ड महाकवि स्वयंभू रचित ––– मध्ये तीर्थंकर अरिष्टनेमि बद्दल आहे.
अ) रिट्ठनेमिचरिउ ब) पउमचरिउ
क) स्वयंभूछंद ड) महापुराण

९) कवि ––– यांच्या मातेचे नाव मुग्धादेवी व पित्यांचे नाव पं. केशवभट्ट होते जे जन्माने ब्राह्मण पुत्र होते.
अ) कवि स्वयंभू ब) कवि धनपाल
क) कवि कुसुमाग्रज ड) कवि पुष्पदंत

१०) णमोकार महामंत्राचे माहात्म्य प्रतिपादन हेतु कवि नयनंदी यांनी –– चरितकाव्य लिहीले आहे.
अ) पउमचरिउ ब) सुदंसणचरिउ
क) महापुराण ड) णायकुमार चरिउ

११) पूर्ण क्षेत्रात हिन्दीच्या ५ उपभाषा आहेत व ज्याच्या अंतर्गत मुख्यतः ––– बोली भाषा आहेत.
अ) १७ ब) १२
क) ५ ड) 0

१२) संदेशरासक काव्यामध्ये नायिकेच्या चेष्टांचे वर्णन ––– या छंदामध्ये केले गेले आहे.
अ) पध्दडिया ब) रासाछन्द
क) सिंहावलोक ड) उर्वशी

१३) स्वयंभूछंदात ––– छंद असल्याने महाकवि स्वयंभू यांना ––– या पदवीने विभूषित केले.
अ) २२ – चक्रवर्ती ब) ४८ – छन्द चूडामणि
क) १७ – वदनक ड) ४८ – कविवर

१४) ––– कथेचा मुख्य उद्देश्य जीव बली देणे यांस विरोध आहे, कारण जी कथा धार्मिक आणि दार्शनिक उद्देशांनी भरलेली आहे.
अ) पउमचरिउ ब) णायकुमार चरिउ
क) जसहर चरिउ ड) पासनाह चरिउ

१५) मा. हरिदेव कवि यांनी ––– याची रचना केली.
अ) मयणपराजयचरिउ ब) भविसयत्तकहा
क) रिट्ठनेमिचरिउ ड) करकंडचरिउ

१६) आचार्य भरतमुनि यांनी ––– भाषेला उकार बहुला म्हटले आहे.
   अ) शौरसेनी   ब) अपभ्रंश
   क) पैशाची   ड) मागधी

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६
१) (शैवों की) शैवांची अपभ्रंश रचना
२) धम्मरसायण
३) कवि नयनंदी
४) अपभ्रंश चा अर्थ लोकभाषा किंवा जनबोली
५) प्राकृत पैगलम्
६) कवि धनपाल

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
१) सिद्धहेम शब्दानुशासन
२) अपभ्रंश स्वरूप व विकास
३) महापुराण
४) उक्तिव्यक्तिप्रकरण

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) १६
१) कवि स्वयंभू आणि त्यांच्या साहित्याबद्दल लिहा.

किंवा

२) अपभ्रंश भाषेचा इतिहास, विकास लिहून स्पष्ट करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १६
कवि रइधू यांनी रचेलेले विपुल अपभ्रंश साहित्य स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम. ए. (Prakrit) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Modern Prakrit Literature and Writers (MA16402)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१६**

१) धम्मणीदी मध्ये ——— पद्य आहेत.
अ) १०१ ब) २५
क) ६० ड) १००

२) निजात्मध्यानसार यास प्राकृत मध्ये ——— म्हणतात.
अ) णियप्पज्झाणसारो ब) वयणसारो
क) नियप्पझानसारो ड) अज्झप्पसारो

३) णीदीसंगहो ही रचना ——— वर आधारित आहे.
अ) धर्मशास्त्र ब) मोक्षशास्त्र
क) नीतिशास्त्र ड) अध्यात्मशास्त्र

४) विद्यार्थ्यांनी ——— दोष सोडावेत णीदीसंगहो मध्ये आचार्य म्हणतात.
अ) छट्ठ ब) अट्ठ
क) पंच ड) दह

५) णियप्पज्झाणसारो या ग्रंथात ——— पद्य आहेत.
अ) ६० ब) ५५
क) २५ ड) १०१

६) रयणवालकहा या ग्रंथाचे मराठीत नाव ——— आहे.
अ) रत्नांक कथा ब) राजमल कथा
क) रत्नपाल कथा ड) रविसेन कथा

७) रत्नपाल यांच्या माता–पित्याचे नाव ——— आहे.
अ) जिनदत्त – भानुमती ब) हरीसिंह – विजयश्री
क) दुर्दक – शीलावती ड) शंकरभट्ट – गंगा

८) किं हसणं किं रूअणं, को ––– एत्थ को णु आणंदो?
अ) मोओ ब) बोओ
क) सोसो ड) सोओ

९) चंदनमुनी यांनी प्राकृत कथा ––– आधारावर लिहली आहे.
अ) समराइच्यकहा ब) सिरिपालकहा
क) भविसयत्तकहा ड) जिनदत्तकहा

१0) राउल च्या रूपात खालीलपैकी रयणवालकहा मध्ये ––– होते.
अ) रत्नपाल ब) शूरसेन
क) भानूमती ड) रत्नवती

११) आचार्य सुनील सागर यांचा ––– व्याकरण ग्रंथ आहे.
अ) प्राकृत बोध ब) प्राकृत लक्षण
क) प्राकृत प्रकाश ड) यापैकी नाही

१२) शील व्रत पालनाने ––– ची प्राप्ती होते असे आचार्य सुनील सागर सांगतात.
अ) निर्मल यश ब) निर्मल देव
क) निर्मल अभ्यास ड) निर्मल गुण

१३) प्राकृताचार्य सुनीलसागर यांचा जन्म ––– साली झाला.
अ) १९६२ ब) १९७७
क) १९६७ ड) १९७८

१४) पाईयलच्छीमाला शब्दाचा प्रयोग ––– नी आपल्या ग्रंथात केला आहे.
अ) सुनिलमुनी ब) आदिमुनी
क) चंदनमुनी ड) चंद्रगुप्त

१५) भागचंद जैन हे नाव पूर्वाश्रमी चे कोणत्या मुनीच्या वडिलांचे आहे?
अ) मुनी दुलहराज ब) मुनी सुनिलसागर
क) मुनी स्थुलिभद्र ड) मुनी आदिसागर

१६) मेरी भावना स प्राकृत मध्ये ––– म्हणतात.
अ) अज्झ भावना ब) कज्झ भावना
क) मज्झ भावना ड) यापैकी नाही

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) आचार्य सुनीलसागर कृत प्राकृत बोध या ग्रंथाबद्दल थोडक्यात माहिती द्या.
२) 'लोगणीदी' मधील मौन स्थानाची माहिती सांगा.
३) 'णीदीसंगहो' मधील शीलाची परिभाषा सांगून त्याची महिमा व दुर्देशा विषयी माहिती द्या.
४) 'अध्यात्मसार' ग्रंथातील एक अध्यात्म चिंतनाविषयी चर्चा करा.
५) आधुनिक प्राकृत साहित्यातील रचानाकाराचा परिचय थोडक्यात लिहा.
६) 'भावालोयणा' ग्रंथातील एक भाव स्पष्ट करा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) आचार्य सुनीलसागर कृत धम्मणीदी ची माहिती द्या.
२) लोगणीदी मधील शिष्याचे लक्षण आचार्य ग्रंथात काय देतात ते लिहा.
३) आचार्य सुनील सागरकृत भद्दबाहु चरियं या कृती संबंधी माहिती लिहा.
४) 'भावनासारो' या ग्रंथाविषयी माहिती लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १६

१) 'णीदीसंगहो' ग्रंथाचा आशय स्पष्ट करा.

किंवा

२) 'रयणवालकहा' कथेचा सारवृत्तांत लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १६

आचार्य सुनील सागर यांचा जीवन परिचय सांगून त्यांच्या साहित्याचा आढावा घ्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Literature of 'Thakkur Feru' & Vatthuvijja (MA16404)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) "सयलसुरासुरविंदं दंसवण णाणुगं पणमिउणं। गेहाई ––– संखेवेणं भणिस्सामी"।।
अ) वत्थुसारं ब) रयणपरिक्खा
क) समयसार ड) लोगसार

२) 'वास्तुसार' या रचनेत ठक्कुर फेरू यांनी ––– वेध सांगितले आहेत.
अ) ११ ब) १८
क) ०७ ड) २५

३) "तलवेहं कोणवेहं तालुयवेहं कवालवेहं च। तहथंभ तुलावेहं दुवार वेहचं ––– मयं"।।
अ) सत्त ब) अट्ठ
क) णव ड) दस

४) "सपमेव जे किवाडा विहीयन्ति य उग्घडति ते असुहा।
चित्त कलस सोहा सविसेसा मूल दारी –––"।।
योग्य पर्याय निवडून गाथा पूर्ण करा.
अ) असुहा ब) सुहा
क) अमंगला ड) विसेसा

५) ठक्कुर फेरू यांच्या रचना महत्त्वपूर्ण आहेत कारण––––
अ) कथा काव्य आणि श्रृंगार रचना आहेत
ब) रत्न, वास्तु, धातुत्पत्ति इ. विषय आहेत.
क) व्यापार, निबंध आणि यात्रा वर्णन आहे.
ड) व्याकरण आणि छंद शास्त्र आदि आहेत.

६) ठक्कुर फेरू यांची 'वत्थुसार' रचना ––– भाषेत आहेत.

अ) अपभ्रंश ब) प्राकृत

क) संस्कृत ड) पाली

७) 'वत्थुसार' या ग्रंथात ––– आय यांचा उल्लेख आहे.

अ) ११ ब) १८

क) **0**८ ड) २५

८) "पुरिसुव्व गिहस्संगं हिणं –––– न पावए सोहं।
तम्हा सुद्धं कीरइ जेण गिहं हवइ रिद्धिकरं।।
योग्य पर्याय निवडून गाथा पूर्ण करा.

अ) धनं ब) अहियं

क) वीर ड) मोक्खम

९) ठक्कुर फेरू यांनी 'वत्थुसार' रचनेत ––– प्राकृत गाथांची रचना केली आहे.

अ) ४१५ ब) १**0**८

क) २८२ ड) १६१

१0) 'शल्य' सहित भूमी म्हणजे ––– होय.

अ) अस्थि, अतिक्षार आदि सहित

ब) मनातील शंका म्हणजे शल्य

क) चिंता, विचार आदि म्हणजे शल्य

ड) उद्‌देशरहित अवस्था म्हणजे शल्य

११) वास्तुची निर्मिती करीत असताना ठक्कुर फेरू यांनी ––– यांस उत्कृष्ठ मानले आहे.

अ) श्वान आय ब) ध्वज आय

क) ध्वांक्ष आय ड) खर आय

१२) ठक्कुर फेरू यांच्या सर्व रचना ––– भाषेत आहेत.

अ) अपभ्रंश ब) प्राकृत

क) संस्कृत ड) पाली

१३) ठक्कुर फेरू यांनी गणितशास्त्र विषयक ––– रचना केली.

अ) गणितसार संग्रह ब) गणितसार कौमुदी

क) गणित पुराण ड) गणित रचना संग्रह

१४) ठक्कुर फेरू यांनी ज्योतिषशास्त्र विषयक ––– रचना केली.

अ) ज्योतिस्सार ब) ज्योतिषकरंडक

क) ज्योतिषशास्त्र ड) ज्योतिषविद्या

१५) ठक्कुर फेरू यांनी 'रत्नशास्त्र विषयक ———— रचना केली.
   अ) रयणपरिक्खा   ब) रायपरिक्खा
   क) मयणपरिक्खा   ड) सुवणपरिक्खा

१६) ठक्कुर फेरू यांनी 'रत्नपरीक्षा' रचना ——— यांच्यासाठी केली.
   अ) राजा कुमारपाल   ब) आ. हेमचन्द्र
   क) पुत्र हेमपाल   ड) पुतण्या धर्मपाल

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) १६
१) रयनपरिक्खा
२) वत्थुसार
३) ठक्कुर फेरू यांचा जीवन परिचय
४) धातुत्पत्ति
५) 'वत्थुसार' रचनेतील शल्यशोधन
६) ठक्कुर फेरू यांच्या साहित्य रचनांचे ऐतिहासिक महत्त्व

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणतेही दोन) १६
१) ठक्कुर फेरू यांचे जीवन परिचय आणि अपभ्रंश साहित्य.
२) ठक्कर फेरू यांच्या प्राकृत रचनांचा परिचय
३) 'वत्थुसार' रचनेतील शल्यशोधन आणि भूमि परीक्षा याविषयी माहिती दया.
४) 'वत्थुसार' रचनेतील वास्तुनिर्मितीस त्याज्य साहित्य व विषय आदींची चर्चा करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. (कोणताही एक) १६
१) 'वत्थुसार' रचनेतील प्राचीन वास्तुशास्त्र विषयक गुण–दोष आणि प्राचीन रूढी यांचे वर्णन करा.

किंवा

२) ठक्कुर फेरू यांचे जीवन आणि साहित्य

प्र.५ वास्तु निर्मितीवेळी त्याज्य विषयाविषयी ठक्कुर फेरू व प्राचीन भारतीय संकल्पना स्पष्ट करा. १६

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Prakrit) (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Prakrit Neeti aani Stotra Kavya (MA16408)

वार, दिनांक : गुरूवार, २२-०५-२०२५ कमाल गुण : **८०**
वेळ: दुपारी **०३:०० ते ०६:००**

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) अभयदेवसूरी यांनी ––– स्त्रोताची रचना ३० गाथा मधून केली आहे.
अ) भक्तामर ब) तिजयपहुत्त
क) जय तिहुयण ड) उवसग्गहर

२) "लध्वजित शंतिस्तवन्" यांची रचना ––– केली.
अ) हरिभद्रसूरि ब) जिनेश्वरसूरि
क) जिनवल्लभसूरि ड) जिनदत्तसूरि

३) " जं किं गिहारंभ बहुथोवं वा सया विवज्जेदी
आरंभणिवितमदी, सो अट्ठम सावओ भणिओ" या गाथेत ––– प्रतिमेचे वर्णन आहे.
अ) ६ ब) ४
क) ५ ड) ८

४) जिनचतुरविशंती मध्ये वड्ढमान हा शब्द ––– तीर्थंकर याचे करिता आला आहे.
अ) कुंथुनाथ ब) नेमिनाथ
क) महावीर ड) वासुपुज्य

५) दंसण वय समाइय ––– साचित्त राइभत्तेय
बंभारंभ परिग्गह अणुमणमुद्दीट्ठ–देसविरदेदे
अ) प्रोषध ब) पाप
क) पोसह ड) पवित्र

६) 'पच्चक्खाण' ही क्रियाविधी ––– यासाठी केली जाते.
अ) नित्यक्रिया
ब) व्रतादि मध्ये झालेल्या दोषाचे निराकरण
क) विशेष साधना आणि भावना प्रकट व्हावी
ड) नियमावली आहे म्हणून

७) प्रथम प्रतिमेचे नाव ––– हे आहे.
अ) दर्शन ब) उद्दिष्ट त्याग
क) अनुमति त्याग ड) सामायिक

८) 'गोम्मटेसथुदी' ही रचना ––– व्या शतकातली आहे.
अ) १0 ब) १४
क) १२ ड) २१

९) भंते याचा अर्थ ––– आहे.
अ) भागवंत ब) धनवान
क) भाग्यवान ड) भगवान

१0) अण्णाणमयो जिवे कम्माणं कारगो होदी! या गाथेचा भावार्थ आहे.
अ) अज्ञानी जीव कर्माचा करता असतो
ब) अज्ञानी जीव कर्माचा करता हर्ता असतो
क) अज्ञानी जीव कर्माचा करता नसतो.
ड) वरीलपैकी नाही

११) योगेंदु देव यांचा कालखंड ––– वे शतक आहे.
अ) ६ ब) १0
क) ९ ड) ११

१२) दिवामैथुनत्याग प्रतिमा याला दुसरे नाव ––– आहे.
अ) प्रोषध प्रतिमा ब) रात्रिभोजनत्याग प्रतिमा
क) दर्शन प्रतिमा ड) परिग्रहत्याग प्रतिमा

१३) आ. भद्रबाहु यांनी ––– स्तोत्राची रचना केली.
अ) भक्तामर ब) ऋषभपंचसिका
क) उवसग्गहर ड) श्वाश्वतचैत्यास्तव

१४) प्राकृत वाणी ही नीतिपरक मुक्तक रचना ––– यांनी केली.
अ) शौरसेनी ब) मागधी
क) अर्धमागधी ड) संस्कृत

१५) समणसुत्तं या ग्रंथात एकूण ––– गाथा आहेत.
अ) ७११ ब) ७५६
क) ७५१ ड) ७६५

१६) विसट्ट कंदोट्ट दलाणुयारं सुलोयणं
——— समान तुंडं

अ) सूर्य ब) रत्न
क) चंद्र ड) प्रभु

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १६

१) रसेतर मुक्तकांसंबंधी माहिती लिहा.
२) चैत्य भक्ती चा भाव स्पष्ट करा.
३) प्राकृत सुक्ति कोश यामधील अप्रमाद याविषयी आलेल्या गाथांचा भावार्थ सांगा.
४) सिध्द भक्ती विषयी माहिती द्या.
५) वैराग्य रसायन प्रकरणाची थोडक्यात माहिती द्या.
६) दर्शन प्रतिमेची माहिती लिहा.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) १६

१) आचार्य योगींदु यांच्या निजात्माष्टक या रचनेविषयी माहिती द्या.
२) निर्वाण कांड स्तोत्रात वर्णित प्राचीन तीर्थक्षत्रांचा परिचय द्या.
३) विविध प्राकृत स्तोत्र साहित्या चा परिचय द्या.
४) प्राकृत निती काव्याचा परिचय आणि वैशिष्टे लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे द्या (कोणताही एक) १६

१) शौरसेनी विषयी माहिती देऊन शोरसेनी भक्ती रचना परिचय व वैशिष्टे सांगा.

किंवा

२) आचार्य कुंदकुंदाचा जीवन परिचय देऊन दशभक्ती विषयी माहिती सांगा.

प्र.५ श्रावक म्हणजे काय ते सांगून श्रावक प्रतिक्रमण या मध्ये वर्णित प्रतिमा संबंधी सविस्तर लिहा? १६